

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**3-6 YAŞ ÇOCUKLARININ DIŞ MEKÂNDAN OYUN
FIRSATLARININ EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ**

Ayşe SİZHAN

Denizli - 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**3-6 YAŞ ÇOCUKLARININ DIŞ MEKÂNDAN OYUN FIRSATLARININ
EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

Ayşe SİZHAN

Danışman

Doç. Dr. Fatma Nilgün CEVHER KALBURAN

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, proje yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu projenin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ayşe SİZHAN

TEŞEKKÜR

Okul Öncesi Eğitimi Bölümü'nde tezsiz yüksek lisans yapma sürecinde değerli görüş ve eleştirileriyle beni yönlendiren, rehberliğini, zamanını ve bilgisini esirgemeyen kıymetli hocam danışmanım Doç. Dr. Fatma Nilgün Cevher KALBURAN Hoca'ma, içtenlikle teşekkür ederim.

Maddi ve manevi hiçbir yardımı esirgmeden yanımda oldukları, kendilerine ayırmam gereken zamanı yüksek lisans için kullanmama karşın desteklerini esirgemeyen sevgili eşim Canser SİZHAN, sevgili kızlarım Ayşe Azra, Zeynep Fazilet ve Elif Betül'e

Beni dünyaya getiren ve her daim varlığı ile güç bulduğum sevgili annem Hasibe ÖZTÜRK ve bana okuma aşkını aşıl原因, fikirleri ve sözleri ile hayatıma yön vermemi sağlayan, hayatta olsaydı gurur duyacağından emin olduğum merhum değerli babam Horsun ÖZTÜRK'e

Yüksek lisans yapma fikrini bana veren, süreç boyunca motivasyon ve desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen kıymetli arkadaşım Sümeyye ARITÜRK arkadaşşıma sonsuz kere teşekkür ederim.

Ayşe SİZHAN

ÖZET

3-6 Yaş Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarının Ebeveyn Görüşlerine Göre İncelenmesi

SİZHAN, Ayşe

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi

Temel Eğitim ABD. Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Fatma Nilgün CEVHER KALBURAN

Ocak 2022, 52 sayfa

Bu araştırmada, Denizli ili merkez ilçelerinde resmi anaokullarında çocuğu öğrenim gören ebeveynlerin dış mekan oyun fırsatlarına ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırma 2021–2022 eğitim-öğretim yılında çocuğu resmi anaokullarında öğrenim gören ebeveynlerden “Seçkisiz örnekleme” yöntemiyle seçilen, anket sorularının tamamına cevap veren 209 katılımcıdan toplanan verilerden elde edilmiştir. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu” ve “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına İlişkin Ebeveyn Görüşleri Anketi” ve “Açık Uçlu Soru Formu” olmak üzere üç veri toplama aracı ile elde edilmiştir.

Araştırmanın verileri temel istatistik yöntemleri ve betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, çocukların oyun oynadıkları ortam açısından en fazla tercihin “Mahalledeki çocuk parkı” olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin dış mekân olarak çocuklarının mahalledeki sokak araları ve okul saatleri dışında okul bahçelerini hiç kullanmadıkları görülürken diğer mekânlar evin/apartmanın bahçesi, evin/apartmanın önündeki sokak, çocuk oyun parkı ve mesirelik alanların ise “Ara sıra” tercih edildiği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarıyla ilgili oyun sıklığıyla ilgili en fazla fırsatın günde bir ve sadece hafta sonları şeklinde tanındığı görülmüştür. Dışarda oyun sıklığının hava şartlarına göre ebeveynlerin büyük oranda belirledikleri ve ebeveynlerin çocukların dışarda geçirdikleri vakti genellikle 1-2 saat olarak belirttikleri görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin çocuk dışarda oynarken büyük oranda yetişkinlerin eşlik ettiklerini belirttikleri görülmüştür. Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleriyle ilgili en yoğun biçimde hareketli oyunlar oynandığı

belirtilmiştir. Bununla birlikte oyun parkındaki oyuncularla oyun ve en az oranda da sakin oyunların tercih edildiği belirtilmiştir.

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin cinsiyet, yaş ve çocuk sayılarına göre farklılık göstermediği ancak öğrenim durumu ve mesleklerine göre ise farklılık göstermiştir. Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin eğitim seviyelerine göre mahalledeki çocuk parkı, çocuk oyun parkı, mesirelik alan ve genel olarak farklılık olduğu ve farkın üniversite mezunu olan ebeveynler lehine yüksek olduğu saptanmıştır. Meslek olarak çocuk oyun parkını tercih konusunda ebeveynlerden ev hanımları ile kamuda eğitim çalışanları arasında farklılık olduğu ve kamuda eğitim çalışanlarının daha yüksek ortalamalara sahip oldukları saptanmıştır.

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun oynamalarıyla ilgili en fazla kaygı yaşamalarına neden olan konunun “düşme, kaza, yaralanma ve başına kötü bir şey gelme durumu” olduğu ve bunu “güvenlik sorunları”, “trafik tehlikesi”, “yabancılara güvensizlik”, “virüs tehlikesi ve hijyen eksikliği” ile “olumsuz tutum ve davranışlar edinme” izlediği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerilerine bakıldığında en yüksek oranın “çocukların gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapılması” önerisidir ve bunu “güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturulmalı” ve “rahat oynayabilecekleri oyun alanları arttırılmalı” ifadeleri izlemiştir.

Anahtar Sözcükler: Dış mekân, ebeveyn, veli, oyun.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Dış Mekân da Oyunun Tanımı ve Önemi	5
2.2. Dış Mekânda Oyun Ortamı ve Özellikleri	7
2.3. Dış Mekanda Oyun Oynamanın İç Mekanda Oyun Oynamaktan Farkı	8
2.4. Dış Mekân Oyunlarında Yetişkinin Rolü.....	9
2.5. İlgili Araştırmalar.....	10
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Modeli.....	15
3.2. Çalışma Grubu	15
3.3. Veri Toplama Aracı	16
3.4. Verilerin Analizi	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM – BULGULAR.....	18
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	18
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	20
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	25
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	28

BEŞİNCİ BÖLÜM – TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	32
5.1. Tartışma ve Sonuç	32
5.2. Öneriler	35
KAYNAKÇA.....	36
EKLER.....	40
ÖZGEÇMİŞ	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Katılımcı Ebeveynlerin Kişisel Özellikleri</i>	15
Tablo 3.2. <i>Verilerinin Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness) Analizi Bulguları</i>	16
Tablo 4.1. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşleri</i>	18
Tablo 4.2. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarıyla İlgili Sıklık, Hava Koşulları, Geçirdikleri Süre, Eşlik Eden Yetişkin, Oynadıkları Oyun Türlerine İlişkin Görüşleri</i>	19
Tablo 4.3. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Analiz Bulguları</i>	20
Tablo 4.4. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Yaşa Göre Analiz Bulguları</i>	21
Tablo 4.5. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Analiz Bulguları</i>	22
Tablo 4.6. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Mesleklerine Göre Analiz Bulguları</i>	23
Tablo 4.7. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre Analiz Bulguları</i>	25
Tablo 4.8. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Oynamalarına Yönelik Kaygılarına Yönelik Görüşleri</i>	26
Tablo 4.9. <i>Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Önerileri</i>	29

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Okul öncesi döneminin çocukların gelişimleri açısından en önemli evrelerinden biri olduğu bilinmektedir. Çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, yaratıcılık ve psikomotor becerilerinin bütüncül olarak gelişimleri açısından 3-6 yaş evresi önemlidir. Bu çalışmada 3-6 yaş çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları açısından ebeveyn görüşlerinin incelenmesi planlanmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, amaç, önem, sayılıtlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Cümlesi

Okul öncesi dönem çocuklarının günlük en az bir saat dış mekanlarda oyun oynaması ve hareket etmeleri gelişimleri açısından önemlidir. Dış mekandaki oyunların çocukların bütün gelişim alanlarını desteklediği bilinmektedir. Dış mekan oyunlarının çocukların dikkat dağınıklığı gibi zihinsel, kilo ve denge, koordinasyon bozuklukları gibi fiziksel, akranlarıyla geçinememe, asosyal davranışlar gibi sosyal becerilere yönelik sorunlar başta olmak üzere birçok sorunun çözümünde son derece önemlidir (Gül, 2012).

Çocukların erken çocukluk döneminden itibaren dış mekanda oynamayı iç mekanlara göre daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. Dış mekânda yer almayı ve oyun oynamayı çocukların daha çok istediği İngiltere’de yapılan çalışmada görülmüştür (White, 2014). Dış mekân oyunlarıyla ilgili çalışmalar dış mekânların fiziksel özellikleri, araç-gereç ve diğer materyaller, okul bahçesinin yetersizlikleri, çocuk başına düşen dış mekânın azlığı, yeşil bitki türleri vb. konularda yapılmıştır (Kalburan, 2014; Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe 2017). Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin dış mekanlar ve bu alandaki uygulamalarıyla ilgili görüşlerini araştıran çalışmalar da bulunmaktadır (Kalburan, 2014; Yalçın, 2015; Ata, 2016; Huz ve Kalburan, 2017). Bu çalışmalarda ebeveynlerin dış mekan oyunları ve önemi ile ilgili görüşlerine başvurulmasının önemi ortaya konulmuştur (Huz ve Kalburan, 2017).

Günümüzde özellikle kentsel alanlarda, dışarıda oyun oynama fırsatları çocuklar küçük olduğundan dolayı ancak aileleri tarafından sağlanmaktadır. Bu fırsatı verme de ailenin bilgi ve bilinç seviyesi (Ata, 2016) ile ebeveynlerin oyuna bakış açıları, oyuna ilişkin algıları (Kalburan, 2014) önemlidir.

Ailelerin dış mekan kullanımını konusunda tutumları, çocuklarına bu fırsatı sunmaları ve mümkünse çocuklarıyla birlikte vakit geçirmeleri oyun oynamaları aile içi iletişim, paylaşma ve bağlanma gibi duyguların yoğun yaşanmasına imkan sağlamaktadır. Bunun olabilmesi ailenin bu konudaki duyarlılığı ve bu konuya ilgi göstermesiyle doğrudan ilişkilidir (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007). Yine ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda tutumları ve çocuklarının oyunlarıyla ilgili görüş ve çocuklarının oyunlarına yönelik araştırma Cevher Kalburan ve İvrendi, (2016) araştırmasıdır. Çocukları için oyun her alanda önemlidir. Ancak dış mekanda oynanan oyunlar deneyimler elde etmesinde, mutluluk, korku, acı, nefret, sevgi, bağlılık ya da ayrılık, kazanma ve kaybetme gibi duyguları daha belirgin yaşayabilmektedir. Bu duygular çocukların tepkilerini şekillendirme ve davranış kazanmada önemli ve belirleyicidir (Akandere, 2003).

Bütün bu nedenler dış mekan oyunlarının çocukların gelişimlerinde ne denli önemi olduğu göstermektedir. Bu konuda ebeveynlerin görüşlerinin bilinmesine ve ortaya çıkarılmasına ihtiyaç vardır.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “3-6 yaş çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları açısından ebeveyn görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmada aşağıdaki alt problemler ele alınmıştır:

1. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri; “Cinsiyet, Yaş, Öğrenim durumu, Çalışma Durumu, Çocuk Sayısı” değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun oynamalarına yönelik kaygılarına yönelik görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ilinde resmi okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören 3-6 yaş çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına

ilişkin ebeveyn görüşlerinin neler olduğunun tespit edilmesi ve alan yazına katkıda bulunması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönemi yaş gruplarında dış mekân ortamları ve bu mekanlar oynanabilecek oyunların öğrenci gelişimindeki etkisi herkes tarafından bilinmektedir. Dış mekanların önemini fiziksel özellikler, bulunan alet edevat ve materyaller, niteliği, okul bahçesi engelleri, çocuk başına düşen dış mekân miktarı gibi pek çok özellikleri önemlidir (Kalburan, 2014). Dış mekân kullanımı ile ilgili çalışmaların son zamanlarda arttığı görülmektedir (Huz ve Kalburan, 2017; Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe 2017; Dalgar ve Kaytez, 2021; Aktaş Arnas ve Sarıbaş, 2020; Aral, Aysu ve Kadan,2020; Yıldız ve Bektaş, 2021).

Türkçe literatürde yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi okul öncesi eğitim kurumlarındaki dış mekan eğitim ortamlarının kalitesinin yapısal ve süreçsel boyutlarıyla birlikte ele alınarak çeşitli değişkenler açısından ele alınması gerekmektedir. Öğrencilerin bilişsel, sosyal, psikomotor ve duygusal gelişimlerinde dış mekan oyunlarının önemli katkılar sağladığı bilinmektedir (Dalgar ve Kaytez, 2021) Bu nedenle ebeveynlerin dış mekan oyunları konusunda görüşlerinin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmanın katılımcılarının veri toplama araçlarına gerçek ve samimi görüşlerini yansıttıkları varsayılmıştır.
- Veri toplama aracı araştırmanın amacının ortaya çıkarılmasında yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

- 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ilinde resmi anaokullarında çocuğu olan ebeveynlerin görüşleriyle sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına İlişkin Ebeveyn Görüşleri” ve Açık Uçlu Soru Formu ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dış mekân: Kabul duygusunun ve daha az kontrolün olduğu, değişim, belirsizlik ve risk içeren, çitlerle veya duvarlarla çevrili ve "açık" olarak tanımlanabilen dinamik bir ortamdır (Bilton'dan aktaran Yalçın, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasında ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Dış Mekânda Oyunun Tanımı ve Önemi

Dış mekan en kısa haliyle açık ve doğal alan olarak ifade edilebilir. Oyun alanı ise oyun oynanan yer olarak şeklinde açıklanabilir. Dış mekanlarda oynanan oyun alanları birçok materyali barındırmaktadır (Pilavcı 2014). Çok farklı ifade şekli olmakla birlikte oyun alanları, çocukların sosyal, duygusal, bilişsel, fiziksel ve diğer bütün gelişim alanlarını destekleyen faaliyetleri yapılandırılmasına imkan veren yaratıcı oyunların, sessiz oyunların, ortak paylaşımda bulunulan oyunların oynanmasını sağlayan, çocukların büyük kas motor gelişim özelliklerine etki eden tasarım alanlarıdır (Tandoğan, 2011).

Doğal dünya aynı zamanda bilişsel gelişim için birçok fırsat sunmaktadır. Dış mekanlar zihinlerini rahatlatmak, ilham almak, hayal kurmak ve bilişsel becerilerini geliştirmek için çocuklara sınırsız potansiyel sunmaktadır. Ayrıca yaratmak, araştırmak, keşfetmek ve öğrenmek için de sınırsız olasılıklar barındırmaktadır. Kapalı ortamda oynanan oyunlar genellikle önceden belirlenmiş bir amaca hizmet ettiği için oyun sırasındaki kullanımları da sınırlı olmaktadır. Mesela yap-bozlar içindeki parçalarının belirli bir şekilde birbirine uyması için tasarlanmıştır. Ancak doğada bulunan doğal materyaller çocuklar için açık uçlu bir materyal özelliği taşıyarak pek çok amaç için kullanılabilir. Örneğin çam kozalağı, çam kozalağı dışında hazine, anahtar, yapı malzemesi, dekorasyon, para birimi ve daha fazla amaçlar için kullanılabilir. Aynı şekilde herhangi bir dal parçası balık tutmak, tekne, at, tuzak oluşturma ve hatta bir uçak amacıyla oynanabilir. Bu esnada çocuklar hayal güçlerini kullanmak zorunda kalırlar. Dış mekan barındırdığı sonsuz olasılıkları nedeniyle yeni yollar araması için çocukları sürekli düşünmeye zorlar (Wilson, 2012: akt. Gönen ve Saranlı, 2014). Dolayısıyla çocukların dış mekanda oynadıkları oyunlar sırasında aktif ve sürekli olarak bilişsel becerilerini kullandıkları söylenebilir. Araştırmalar, çocukların edinmesi gereken temel becerilerin (araştırma, risk alma ve çok miktarda temel bilginin öğrenilmesi gibi) açık havada oynanan oyunlar esnasında en etkili şekilde öğrenildiğini göstermektedir (Gönen ve Saranlı, 2014).

Araştırmalarında dış mekanda yapılan etkinliklerin çocukların bilişsel gelişimi üzerinde, özellikle uzun süreli bellekten geri çağırma pozitif ve önemli bir etki

yarattığını ortaya koymuşlardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı biyoloji ile ilgili dersleri sınıfta alırken, diğer yarısı dış mekanlarda almıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerle beş ay sonunda yapılan görüşmelerde, dersleri dış mekanda alan öğrencilerin uzun süreli bellekte daha azla düzeyde bilgiye sahip oldukları ve yapılan etkinlikleri ve etkinliklerin içeriğini sınıfta ders alan öğrencilere göre daha iyi hatırladıkları ortaya çıkmıştır (Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe, 2017).

Fiziksel aktivitenin beyni daha fazla harekete geçirdiğini gösteren araştırmaların sayısı giderek artmaktadır (James, 2010; akt. Çelik, 2012). Araştırmalarda oturmanın yorgunluğu artırdığı ve konsantrasyonu azalttığı; orta ve yüksek seviyedeki hareketlerin oksijen, su ve glikozu arttırarak beyni beslediği ve çalışma performansını en uygun şekle getirdiği gösterilmiştir. Erken çocukluk dönemindeki hareket ile ilgili deneyimler beyin gelişimini pozitif yönde desteklemesi adına oldukça önemlidir. Mesela çocuklar dış mekanda bulunan nesnelere üzerinden atladıklarında, altından geçtiklerinde, yanında ya da yakınında hareket ettiklerinde geometri ile ilgili şekilleri daha iyi anlayacaklardır. Öğrenme, akademik başarı ve fiziksel aktivite arasında bir bağlantı olduğuna dair kanıtın bulunduğu araştırmaların sayısı giderek artmaktadır. Bu durum akademik öğrenmeyi teşvik etmek için okulda motor ve dış mekan oyunlarını azaltmaya yönelik eğilimin tersine çevrilmesi gerektiğini göstermektedir. Geleneksel öğretim uygulamalarının tam tersine çocuklara bilişsel beceriler kazandırılırken çocukların dışarıda hareketle iç içe olması oldukça önemlidir (Gönen ve Saranlı, 2014)

Doğal materyalleri keşfetmek, çocukların çevrelerindeki dünyanın fiziksel özellikleri hakkında pek çok şey öğrenmelerine yardımcı olur. Mesela çocuklar dış mekanda deneyim yoluyla, bir kayanın sertliği ve çimin yumuşaklığı arasındaki farkı öğrenirler. Farklı formlardaki (sıvı, buz ve buhar) suyun özelliklerini ve bir ağacın sağlamlığı ile karşılaştırıldığında bir örümcek ağının daha kolay kırılabilir olduğunu öğrenirler. Yine dış mekandaki deneyimleri sayesinde, bazı şeylerin yüzdüğünü ve bazı şeylerin ise battığını, kuşların bazı tohumları diğerlerinden daha fazla sevdiğini, bir kova kumun bir kova yapraktan daha ağır olduğunu keşfederler (Wilson, 2012; akt. Gönen ve Saranlı, 2014).

Bu dönemde, başarı veya başarısızlık önemli değildir. Asıl önemli olan çocukların yeteneklerini rahatça sergileyebilmeleri ve becerilerini en güzel şekilde geliştirebilmeleridir (Demiriz, Ulutaş ve Karadağ, 2011). Okul öncesi çocuklarının daha sağlıklı bireyler olabilmesi, neşeli, girişken, iyi iletişim kurabilen, problem çözebilen kişiler olabilmesi için dış mekan alanlarının en iyi şekilde değerlendirilmesi ve dış mekan

alanlarından her anlamda yararlanması gerekmektedir. Çocukların doğal çevre ile kuracağı ilişki dış mekanlarda çok gereklidir. Aldıkları eğitimler ile birlikte çocuklar yaşadıkları çevreye adapte olabilmektedir. Böylece çocukların gelişimleri verilen doğru eğitim yöntemleri ile desteklenmelidir. Talay, Aslan ve Belkayalı (2010), Ülkemiz ‘Türkiye Cumhuriyeti’nin de içinde olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 4 ana ilkesi vardır. Bu dört temel ilke;

- Yaşama ve Gelişme Hakkı,
- Katılım Hakkı,
- Ayrımcılığa Uğramama İlkesi
- Çocuğun Yüksek Yararı İlkesidir.

Bu sözleşme her daim her çocuğun en yüksek seviyede faydasını gözetmektedir. Çocuk haklarına göre çocukların tüm yeterliliklerine katkı sağlayıcı, çevresel şartlar, gelişimlerini tamamlayıcı doğrultuda çocuklarında içinde yer aldığı eğitimlerin verilmesi şart olmalıdır (Talay, Aslan ve Belkayalı, 2010).

2.2. Dış Mekân Oyun Ortamı ve Özellikleri

Dış mekân oyun ortamları açık alanlar ve ev vb. alanların dışında kalan diğer alanlar olarak görülebilir. Bu alanların genel ve belirgin özelliklerinin açık olması tematik ya da doğal alanlar olmasıdır (Aslan, 2010). Dış mekanlar çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde önemlidir. 3-6 yaş evresinin çocukların gelişimleri açısından çok önemli evre olduğu gibi bu yaş dönemi çocuklarını gelişimlerinde dış mekanlar ve bu mekanlarda oynanan oyunlar çok değerlidir. Çocukların gelişimlerinde hayal güçlerinin geliştirilmesinde dış mekan ortamının ve bu alanlarda oynanan oyun ve oyunlaştırmanın çok önemli olduğu yapılan araştırmalarda vurgulanmıştır (Oğuzkan, Demiral, Tür, 2001).

Dış mekânların ve dış mekân etkinliklerinin kilo kontrolü, kas gelişimi ve fizyolojik sağlık açısından önemlidir. Dış mekânlar görüş alanı, ışık, koku ve ses gibi pek çok uyarıların çocuklara iletilmesinde önemlidir. Dış mekanların çocukların rahat edebilecekleri, koşup eğlenebilecekleri, akranlarıyla çok farklı aktiviteleri birlikte yapabilecekleri yerler olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte dış mekanlar çocukların hiç tanımadıkları diğer akranları veya küçük-büyükleriyle birlikte sosyalleşebildikleri yerlerdir (Uysal, 2006). Ancak Türkiye’de genel olarak değerlendirildiğinde çocuk parklarının çocukların gelişim ve eğlenmelerinde velilerin bu alanları çocuklarının kullanmalarına

sunmasında belirleyici etki taşıdığı görülmektedir. Bu parkların çocukların fiziksel ve sosyal gelişimlerini belli derecede karşıladığı bilinmektedir (Metin, 2003).

Çocukların hayata hazırlanması ve sosyal ilişkilerin öğretilmesinde de dış mekan ortamlarını aktif rol oynamaktadır. Dış mekanların özellikleri çok çeşitlilik arz etmekle birlikte benzer özellikler gösteren yerler de bulunmaktadır. Özellikle tematik alanlar olarak parkların, bahçelerin, yol, piknik alanları ve mesirelik alanlar gibi mekanların belli materyallerle donatıldığı düşünüldüğünde çocukların gelişimlerinde önemli işlevler üstlendiği söylenebilir. Dış mekanların bir anlamda açık oyun alanı olduğu ve genellikle çocukların koşmak, sıçramak, top oynamak için kullandıkları alanların bu özelliklere uygun olması durumunda bu amaçlar için kullanıldıkları söylenebilir.

Açık alanların çocukların arama, bulma, yapma-yıkma, keşfetme gibi merak ve öğrenmelerine uygun olması gerekmektedir. Yine açık alanların “oyun süresince öğrenme, pratik deneyimler, yaratıcılık, problem çözümü, fiziksel deneyimler, güvenlik ve denetleme, rahat hareket edebilme” (Uysal, 2006) gibi ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Dış mekan alanlarının çocukların yerde oynama, atlama, takla atma, spor yapma için uygun olması güvenli ve kullanışlı olması gerekmektedir.

Çocukların öğrenme ve gelişim süreci için oldukça önemli bir yere sahip olan dış mekan ortamlarına, kullanımının giderek azaldığı günümüzde, daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle ev ortamında ailelerin taşıdığı çeşitli korkular ve kaygılar nedeniyle dışarıya çıkamayan çocuklar için, dış mekanda güvenli bir şekilde oyun oynayıp zaman geçirebilecekleri tek yerin okul ortamı olduğu söylenebilir. Bu durum okul öncesi eğitim kurumlarında yüksek kaliteli dış mekan eğitim ortamlarının sağlanmasını, dış mekan kalitesini ölçen bir ölçme aracının kullanılmasını, öğretmenler tarafından dış mekanda zengin içerikli ve etkileşimli etkinlikleri içeren öğrenme sürecinin sağlanmasını ve eğitim sürecinde dış mekanların daha fazla kullanılmasını zorunlu kılmaktadır (Burçak, 2016).

2.3. Dış Mekânda Oyun Oynamanın İç Mekânda Oyun Oynamaktan Farkı

Dış mekân oyunları iç mekanlara göre benzersiz bir doğal çevre sunmaktadır. Dış mekânda çocuklar yenilikleri keşfederek deneyimleyerek çeşitli deneyler yaparak istedikleri alanlara özgürce sahip olurlar. İç mekânlarda yetişkinlerin daha kontrolcü olurken, dış mekânlarda biraz daha gözlemci ve daha az kontrolcü oldukları gözlenmiştir. Dış mekân alanlarında fiziksel, ruhsal ve zihinsel anlam daha serbest daha dingin olduğu gözlenmiştir. İç mekânlar sınırlandırıcı, engelleyici, doğal olmayan sesler ve ışıklarla

doludur. Dış mekânlarda sesler, ışıklar, ortam ve materyaller doğallıkla çıkar. Çocuklar, iç mekânlardayken rahatlıkla yapamayacakları yakalamaca, bisiklete binme, zıplama hareketleri, takla atma, doğayı keşfetme gibi faaliyetleri dış mekanlarda yapma olanakları bulurlar.

Dış mekânlarda ruhsal ve duygusal, sosyal ve iletişimsel, zihinsel ve bedensel alanlara desteklemek adına birçok imkân bulunur. Bu imkânlar iç mekânlarda sınırlı olarak sunulur ayrıca çocukların bütün gelişim becerilerini destekleyecek çeşitlilikte ve zengin tecrübe edinme fırsatları bulunmayabilir (White, 2014, s.2). Dış mekânlar, çocuklara için eşi bulunmaz imkânlar sunabilir. Bu imkânları şöyle özetleyebiliriz.

- Farklı şeyler deneyimlemek için gerekli alan ve özgürlüğe sahip olmak.
- Sağladığı ortamda rahat hareket edebilmeyi sağlar.
- Farklılaştırılabilir ve değiştirebilir bir ortamdır.
- Aktif ve farklılaştırılabilir çevre, keşfedilebilir, merak duygusunu tetikleyen ve şaşkınlık veren bir özelliğe sahiptir.
- Bedensel çok duyuşsal beceri ve kazanımlar sağlar.
- Öğrenme ile ilişkilendirme olanağı sağlar.
- Keşfetme meraklanma gizem çözme rol yapma gibi farklı olanaklar sunar.
- Akranları ile yaşadığı olumsuzlukları çözme, problemlerin üstesinden gelme yaşantısı oluşur
- Farklılaşan oyunları tanıma ve oynama fırsatı bulur.
- Risk alabilme güvende hissedebilme yeteneklerini geliştirir.
- Doğada var olmayı doğayı tecrübe edebilmeyi sağlar.
- Müfredattaki her alanla ilgili öğrenme imkanı sağlar. Bazı öğrenmeler sadece dış mekânda olabilmektedir.

2.4. Dış Mekân Oyunlarında Yetişkinin Rolü

Çocukların dış mekan kullanımlarında ve bunu kullanma zaman ve sınırlarında ebeveynlerin kararlarının çok etkili olduğu araştırmalarda sıklıkla dile getirilmektedir (Adams 2001; akt. Kalburan, 2014). Ebeveynlerin dış mekanda oyuna karşı tutumlarının değişken olduğu bilinmekle birlikte çocukları bu konuda destekleme eğilimlerinin de çocukların dış mekan ve riskli oyuna karşı yaklaşımlarında belirleyicidir.

Dış mekân oyunlarında yetişkinin rolleri ile ilgili yapılan araştırmalar çok azdır. (Hutt 1989; akt. Aslan 2010) çalışmasına bakıldığında çocuklar ve çalışanlar arasında dış

mekânda iç mekândaki durumlarda ne yapılması gerektiğiyle ilgili gizli bir sözleşme var gibidir. Yapılan araştırmalarda, iç mekândaki yetişkinlerin üstlendikleri rol daha etkileşimsel olduğunu halde, dış mekândaki rollerinin ise genellikle gözlemci oldukları sonucuna varılmıştır. Çocuklar dış mekânda görünüşte serbest aktiviteler yapıyormuş gibidir, fakat yetişkinlerin dış mekânda söyledikleri “Dikkat et, oraya çıkma, düşersin, üşürsün, çimlere basma, aman koşup terleme şeklindeki.” gibi olumsuz sözel uyarılar çocuklara üstü kapalı mesajlar vermektedir. Dış mekânlar oynarken bazı durumlardan çocukların oyunlarına devam edebilmesi için öğretmenlerinin üstlendiği rol çok önemlidir Trawick Smith (1998; akt. Aslan 2010), yetişkinlerin rolleri uzlaşmacı olmak, sesini duyurmak, etkileşimlerini kontrol etmek, karmaşayı önlemek ve bazı durumları açıklığa kavuşturmak gibi tekniklere başvurması gerektiğini belirtir (Tovey, 2007; akt. Aslan 2010).

2.5. İlgili Araştırmalar

Aslan (2010) yaptığı araştırmada, çocukların dış alan tasarımlarından ne beklediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Ankara’da 3 ayrı sosyo-ekonomik seviyeden (alt-orta-üst) Gündüz Bakım Evleri belirlenmiş ve burada öğrenim gören çocuklarla ve çalışan öğretmenlerle sözlü olarak görüşmeler yapıp, anketler düzenlenmiştir. Anketlerden elde edilen verilerle Okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekânlarıyla ilgili öğretmenlerin ve çocukların istekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi çocuklarına 21 soruluk resimli anketler uygulanmış sonucunda da çocukların okul bahçelerinde yapısal varlıkların varlığından çok doğal materyallerden, ahşaptan, bitkilerden, hareketli ve düzenli bakımı yapılmış alanlarda oynamak istedikleri tespit edilmiştir. Diğer yandan çocukların kapalı alanlardan ziyade; ağaç, çalı ve çiçek görmek istedikleri bununla birlikte açık alanlarda var olmak istedikleri tespit edilmiştir. Çocukların oyun alanlarında ne tarz etkinlikler yapmak istedikleri sorulmuş ve çocukların oyun faaliyetleri spor faaliyetleri doğa ve çevre gözlemleri bitki ve hayvan incelemeleri yapmak istedikleri ayrıca öğlen yemeklerini de beraberce dışarıda yemek istedikleri gibi sonuçlar ortaya konulmuştur.

Gül (2012) yaptığı araştırmada Adanada’ki 139 aile bireyinden elde ettiği verilere göre ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallerle yönelik fikirlerini incelemiştir. Oyun bahçelerinde yer alan materyallerin, oyun alanlarının büyüklüğünün, oyun alanlarının ve materyallerinin güvenlik vb. özelliklerinin, 3-6 yaşlarında çocukları okul öncesi eğitim kurumunda eğitim gören 100 anne ve 39 babanın görüşleri incelenerek oyun alanlarıyla ilgili sıkıntıları araştırıldı. Aileler dış mekan olarak park seçiminde ilk

öncelik olarak evlerine mesafesi ve güvenli bir alanda olmasını önemsediklerini ifade etmişlerdir. Çocuk bahçelerinde kullanılan materyallerin ve çocuk bahçelerinin çocukların gelişim yaşlarına uygun olmadığı, mekanlarda bulunan oyun materyallerinin güvensiz olduğu konusunda ebeveynler elde edilen görüşler mevcuttur. Ayrıca Gül (2012) çalışmasında çocukların haftada 2 gün ve 1 saat süreyle oyun parkına götürüldüğü ve bu parktaki salıncak, kaydırak, tahteravalli gibi oyuncakları oynadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ebeveynlerin genellikle evlerine yakın ve güvenli parkları seçtiği, parklarda yaşanan kazaların genellikle çocuk dikkatsizlikleri, oyuncakların güvenli olmayışı ve aile dikkatsizliğinden kaynaklandığı görülmüştür. Ebeveynlerin oyun parklarının güvenli, oyuncak çeşitliliği fazla oyuncaklarla dolu ve güvenlik sorunu olmayan yerler olmasını bekledikleri görülmüştür.

Alat, Akgümüş ve Cavalı tarafından 2012 yılında yapılan okul öncesi öğretmenlerinin açık hava oyunları ile ilgili fikir, yargı ve düşünceleri ortaya çıkarmaya çalıştıkları araştırmalarından, öğretmenlerin çok pozitif bir tutum içinde oldukları gerekliliğine inandıkları ama velilerin kaygıları, okulun bahçelerinin yetersizliği, gerekli güvenlik tedbirlerinin alınamaması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, çocukların hastalanma riskleri ve velilerin bazı olumsuz tepkileri gibi sebeplerle açık hava oyunlarına yeterince yer veremedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca ailelerin dış mekanların betondan arındırılması, peyzajının tam ve uygun yapılması, yeşil alanların artırılması, doğayla iç içe yaşam alanların artırılması beklentileri mevcuttur.

Erbay ve Saltalı (2012) çalışmalarında Konya'da 88 anneden yarı yapılandırılmış görüşme ile elde ettiği bilgilere göre çocukların okuldan sonraki zamanlarını genellikle oyun oynama, TV izleme ile geçirdikleri görülürken oyunlarını genellikle arkadaş ve anne-babalarıyla oynama yoluna gittikleri görülmüştür. Çalışmada ayrıca çocuklarının evde genellikle kendi odalarıyla salonda oynadıkları ve annelerin çocuklarıyla oynamada yorgun oldukları için sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Cevher Kalburan (2014) tarafından yapılan çalışmada, Denizli'deki okul öncesi eğitim okullarında eğitim gören çocukların dış mekânda oyun oynama imkânları ve ailelerin bu konuyla ilgili fikirleri incelenmiştir. Yapılan araştırmaya 398 ebeveyn katılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların çoğunlukla günde en az bir kez dış alanda oyun oynadıkları; çocuk parkı ve evin/apartmanın bahçesinin oyun alanı olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Çocuklar dış alanda oynarken yetişkinin veya diğer büyük kardeşin gözetiminde olmaktadır. Trafik yoğunluğu, yabancılar tarafından kaçırılma veya farklı sebeplerle yaralanma gibi tehlikeler ailelerin dış mekânda oynamayla ilgili kaygı

taşımalarına sebep olmaktadır. Aileler farklı sebeplerle çocuk oyun alanlarının, parklarının yeşil ortamların arttırılmasını istemekle birlikte bu ortamların güvenliğine yönelik daha ciddi önlemlerin alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ay Yalçın (2015) tarafından yapılan çalışmada, Finlandiya ve Türkiye'deki okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerinin dış mekânda oyun ve olması gereken dış mekân alanlarıyla ilgili kabul edilebilirliği incelenmiş ve öğretmenlerin dış mekânlardaki oyun zamanları gözlemlenmiştir. Araştırmaya 7 Türk okul öncesi öğretmeni, 7 Türk aile, 7 Finlandiya okul öncesi öğretmeni ve 7 Finlandiyalı ebeveyn katılmıştır. Ebeveynler ve öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapıp, öğretmenlerin dış mekândaki oyun zamanları gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonunda, Finlandiya ve Türk ebeveynleri ve öğretmenlerin, dış mekânda oyun oynamanın çocukların tüm alanlarının olumlu yönde gelişim gösterdiği ve öğrenmelerine çok önemli katkılar sağladığı düşüncesine varılmıştır. Ama yine de Finlandiya ve Türk ebeveynlerinin dış mekan oyunları ile ilgili farklı düşüncelere sahip oldukları fark edilmiştir. Türk ailelerinin kış mevsiminde dış mekan oyunlarını oynaması da çocukları ile ilgili sağlık endişeleri duydukları fark edilirken ailelerinin hiçbir mevsim veya hava koşullarından bu tür endişeler duymadıkları görülmüştür. Finlandiya ve Türkiye'deki öğretmenlerinde aynı şekilde dış mekânda oyuna engel olan etmenlerle ilgili farklı görüşleri bulunmaktadır. Türkiye'deki öğretmenler, dış mekanda oyun oynamayı engelleyen faktörler arasında; ebeveynlerin endişeleri, olumsuz hava şartları, yetersiz oyun alanları, yetersiz materyaller ve donanımlardan söz ederken, Finlandiya'daki öğretmenler dış mekânda oynamayı engelleyen herhangi bir etmen olmadığını söylemiştir.

Tezel Şahin, Balcı, Aydın Kılıç ve Yazar (2015) araştırmalarında 290 anne ile görüşme yöntemiyle ulaştığı bilgilere göre taşradaki çocukların evde genellikle TV ile şehirdeki çocukların ise oyuncaklarla zaman geçirdikleri görülmüştür. Ayrıca taşradaki annelerin çocuklara dış mekanlarda oyun fırsatı verirken şehirdeki annelerin ancak bir yetişkin ile birlikte izin verdiği görülmüştür. Yine hem şehir hem de kırsalda yaşayan anneler, çocuklarıyla ara sıra oyun oynamaktadır. Şehir merkezinde yaşayan annelerin daha çok çocuklarını ödüllendirmek için, kırsaldaki annelerin ise çocukları istediğinde oyuncak satın aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin oyuncak alımlarında görülen farklılık yaşam ve imkan farklılıklarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yayla (2016) çalışmasında Denizli'den 602 aile bireyinden elde anketlerle ettiği bilgilere göre çocuk oyunlarıyla ilgili ebeveyn görüşleri baba eğitim seviyesine göre farklılık göstermiştir. Ancak aylık gelir düzeyine göre farklılık göstermemiştir.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda demokratik anlayıştaki ebeveynlerin çocuk oyunlarıyla ilgili olumlu yaklaşıtları ve çocuklarının oyunlarına daha çok dahil oldukları görülmüştür.

Gökduvan, Haşıl Korkmaz, Taner Derman (2019) araştırmalarında 16 babaya görüşerek elde ettikleri bilgilere göre çocukların okul dışında genel olarak oyunlar oynadıkları, TV izledikleri, dijital oyunlarla süre geçirdikleri görülmüştür. Çalışmada ayrıca çocukların anne-baba ve arkadaşlarıyla daha fazla oyun oynadıkları görülürken bu oyunları ev içerisinde genellikle oturma ve kendi odalarında oynamadıkları saptanmıştır. Babaların genel olarak yorgun olma veya zaman yetersizliğinden çocukları ile yeterli oyun oynamada sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Demir Öztürk (2019) çalışmasında Hakkarili 137 aile bireyinden görüşme yöntemiyle elde ettiği bilgilere göre çocukların ve ebeveynlerin oyunu eğlence olarak gördükleri ve çocukların oyuncaklarını genellikle ebeveynleri ve kardeşleriyle birlikte oynadığı görülmüştür. Çalışmada eğlenerek öğrenmeyi en iyi biçimde oyun ile öğrendikleri saptanmıştır. Oyun oynarken ebeveyn-çocuk etkileşiminin 30 dakika ile 2 saat arasında farklılık gösterdiği görülürken bu sürenin büyük oranda oyunlarla geçmektedir. Çalışma da ayrıca oyunlarda teknolojik araç gereçlerin çok etkili olduğu ve yer aldığı görülmüştür.

Karaca ve Aral (2020) çalışmalarında Afyon'da 650 ebeveyninden nicel çalışma ile elde ettiği bilgilere göre ebeveynlerin riskli oyunlarla ilgili görüşlerinin çocuklarının cinsiyetine göre farklılaşmadığı ancak ailedeki çocuk sayısı, anne-baba eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aktaş Arnas ve Sarıbaş (2020) çalışmasında 398 aile bireyinden elde ettiği bilgilerden z kuşağının ebeveynlerine göre dış mekanda oyunlarının çok az olduğu görülmüştür. Bunun nedenlerinin ise sağlık şartları, güvenlik endişesi, çevresel yetersizlikler, teknolojik aletlerin yaygın kullanımı olduğu görülmüştür.

Aral, Aysu ve Kadan (2020) çalışmalarında literatür taraması ve doküman incelemelerinde COVID 19 pandemisinin çocukları çok etkilediği görülmüştür. Bu durumun henüz çocuklar tarafından yeterince bilinemediği ve anlamlandırılmadığı ve çocukların riskleri tam bilememektedirler. Çocukların önceki davranışları ve isteklerini devam ettirmek istediği, olumsuz davranışlar içine girebildikleri görülmektedir. Bu olumsuzluklara karşı gerekli önlemlerin alınması ve pandemini olumsuz etkilerinden kurtarılmaları gerektiği ileri sürülmüştür.

Çaykuş ve Mutlu Çaykuş (2020) araştırmalarında COVID-19'un herkesi etkilediği ancak çocukları diğerlerinden daha fazla etkilediği görülmüştür. Çocukların gereksinimlerini karşılayamaması, gelişimlerini tamamlayamamış olmalarından dolayı ruh sağlığı ile ilgili sorunlara daha açık hale gelebilmektedirler. Bundan dolayı pandemi süreci ve sonrasında çocukların psikolojik dayanıklılıklarını güçlendirmek gerektiği, koruyucu ve risk faktörlerini göz önüne alarak COVID-19,'un olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması gerektiği ileri sürülmektedir.

Sop ve Demirgıran (2021) çalışmasında Van ilinde 10 çocukla yaptığı görüşmesinde Covid-19 pandemisinin kısıtlamalarla birlikte çocukları çok etkilediği ve farklı gerçekliklerle yüz yüze kaldıkları görülmüştür. Pandeminin çocukların daha fazla okul dışı ortamları oyunlarında kullanmalarına sebep olmuştur. Pandeminin oyun, oyun ortamları ve oyun arkadaşlarının farklılaşmasına neden olmuştur. Çocukların az aktivite ve sınırlı zaman sınırı olan oyunlar tercih edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında pandeminin dış mekan oyunlarının yaygınlaşmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dalgar ve Kaytez (2021) çalışmalarında Burdur'da 24 anne ile görüşme yaparak elde ettiği bilgilere göre çocuk parklarının yakın ve ulaşılabilir olduğu ancak 4-6 yaş için güvenilir olmadığı, malzemenin yetersiz, eski ve bakımsız olduğu, 4-6 yaş grubu için uygun olmadığı, zemini kaygan, sert olduğu, tehlikeler barındırdığı, yetişkinler için uygun dinlenme alanlarının olmadığı ve güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız ve Bektaş (2021) çalışmasında 32 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilere göre salgın süresince öncesine göre çocukların hareketliliklerinin ve sosyalleşmelerinin düştüğü görülmüştür. Bu hareketsizlik ve sosyalleşme azalmalarının çocukların kişilik ve karakter gelişimlerini olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Salgının yetişkinlerden çok çocukları etkilediği, kontrolü normalleşme adımlarının çocuklardaki bu sorunun çözümüne katkı sağlayabileceği ve çocuklarda oluşan olumsuzlukların ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca çocukların sosyal hayata uyumda aile katılımının önemli olduğu görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesine kullanılan istatistiksel işlemler bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde yapılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte veya hali hazırda mevcut olan durumu kendi şartları içinde ve olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2012, s.79). Araştırmanın verileri nicel ve nitel olarak karma yöntemle elde edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Denizli ili merkez ilçelerinde resmi bağımsız anaokullarında çocuğu öğrenim gören ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırma katılımcıları alanı temsil edecekler arasından “Seçkisiz örnekleme” yöntemiyle seçilmiştir. Bu şekilde seçilen ve anket sorularını eksiksiz dolduran 209 ebeveyn den veriler toplanmıştır. 209 katılımcı ebeveynin kişisel bilgileri ve dağılımları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. *Katılımcı Ebeveynlerin Kişisel Özellikleri*

Değişken	Kategori	n	%
Yaş	30 ve altı	58	27,8
	31-37	97	46,4
	38 ve üzeri	54	25,8
Cinsiyet	Kadın	167	79,9
	Erkek	42	20,1
Meslek	Ev hanımı	94	45,0
	Kamuda eğitim çalışanı	48	23,0
	Özel sektör çalışanı	67	32,0
Öğrenim Durumu	Temel eğitim mezunu	50	23,9
	Lise mezunu	68	32,5
	Üniversite mezunu	91	43,5
Çocuk sayısı	1	52	24,9
	2	103	49,3
	3 ve üzeri	54	25,8
İkamet edilen ev	Sahibi	133	63,6
	Kiracı	76	36,4

Tablo 3.1’de ebeveynlerin kişisel özelliklere göre dağılımı verilmiştir. Buna göre katılımcı ebeveynlerin % 27,8’inin 30 yaş altında, % 46,4’ünün 31-37 yaş ve % 25,8’inin

38 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin 79,2'unun kadın ve % 20,1'inin erkek olduğu, ebeveynlerin % 45'inin ev hanımı, % 23'ünün Kamuda eğitim çalışanı ve % 32'sinin özel sektör çalışanıdır. Katılımcı ebeveynlerin % 23,9'unun temel eğitim mezunu, % 32,5'inin lise ve % 43,5'inin üniversite mezunu olduğu ve eğitim seviyelerinin genel olarak yüksek olduğu görülmüştür. Çocuk sayısı olarak % 24,9'unun 1 çocuklu, 54,3'ünün 2 çocuklu olduğu ve % 15,8'inin ise 3 ve daha fazla çocuğu olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin ikamet ettikleri ev dağılımının ise % 63,6'sının ev sahibi olduğu ve % 36,4'ünün kiracı olarak ikamet ettiği saptanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır:

Kişisel Bilgi Formu: Bu formda “cinsiyet, yaş, Öğrenim durumu, meslek, çocuk sayısı, ikamet edilen ev” olmak üzere 6 soru bulunmaktadır.

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına İlişkin Ebeveyn Görüşleri Anketi: Cevher Kalburan'ın (2014) geliştirdiği anket formunda yer alan çocuğun ev dışında oyun oynadığı alanları, dışarıda oyun oynama sıklığı, çocuğa eşlik eden bir yetişkinin bulunup bulunmadığı ve dışarıda sıklıkla oynadığı oyun türlerini belirlemeye yönelik çoklu-seçenekli 5 soru kullanılmıştır.

Açık Uçlu Soru Formu: Bu formda çocuğun dışarıda oyun oynamasına ilişkin ebeveyn kaygılarını ve bu konu ile ilgili görüşlerini açıklamasına yönelik 2 açık-uçlu soru yer almıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin bir istatistik programına kodlanarak girilmiş ve analizler bu verilerle yapılmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen veriler ise temalara ayrılarak kodlanmış ve çarpıcı bazı doğrudan alıntılarla yorumlar güçlendirilmiştir.

Toplanan verilerin normallik analizi basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) analiziyle yapılarak elde edilen bulgular Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Verilerinin Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness) Analizi Bulguları

	Basıklık (Kurtosis) Değeri	Çarpıklık (Skewness) Değeri
Anket	,848	,907

Tablo 3.2. incelendiğinde verilerin “Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness)” değerlerinin ,848 ve ,907 olduğu ve görülmüştür. Araştırmalar -2 ile +2 arasındaki değerlerin normal kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Bundan dolayı analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $\alpha = .05$ olarak alınmıştır.

Yorumlamada puan aralıkları şöyle belirlenmiştir:

1,00-1,75	Hiçbir zaman
1,76-2,51	Ara sıra
2,52-3,25	Sık sık4
3,26-4,00	Her zaman

Katılımcı ebeveynlerin kişisel özelliklerinin dağılımları frekans ve yüzde olarak bakılmıştır. Ebeveynlerin cinsiyetine göre analizlerde “t testi”; yaş, meslek, öğrenim durumu gibi ikiden fazla değişkene göre analizlerde “tek yönlü varyans analizi (Anova)” analizi yapılmıştır. Fark çıkması halinde ise farklılık olan grupları tespit için Post Hoc Tukey HSD testi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Araştırmanın 4. Bölümü olan bu bölümde toplanan verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablolarda verilerek gerekli açıklamalar yapılmıştır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşleri*

Maddeler	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>s</i>	Düzeyi
a) Evin/Apartmanın bahçesi	209	2.32	.36	Ara sıra
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	209	1.85	.91	Ara sıra
c) Mahalledeki Sokak araları	209	1.47	.71	Hiçbir zaman
d) Mahalledeki çocuk parkı	209	2.40	.74	Ara sıra
e) Çocuk oyun parkı	209	2.34	.71	Ara sıra
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	209	2.18	.57	Ara sıra
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	209	1.61	.84	Hiçbir zaman

Ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerinde dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin ortalama ve standart sapma sonuçları Tablo 4.1’de verilmiştir. Buna göre en yüksek ortalamanın ($\bar{X}=2.40$) ortalamayla “Ara sıra” seviyesinde ve “Mahalledeki çocuk parkı” şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu durum dış mekanda çocukların en fazla mahalledeki oyun parkını kullanabildikleri-yararlanabildikleri şeklinde yorumlanabilir. En düşük ortalamaların ise ($\bar{X}=1.47$) ortalamayla “Hiçbir zaman” seviyesinde ve “Mahalledeki Sokak araları” ve ($\bar{X}=1.61$) ortalamayla “Hiçbir zaman” seviyesinde “Okul bahçesi (okul saatleri dışında)” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buna göre ebeveynler dış mekan olarak çocuklarının mahalledeki sokak araları ve okul saatleri dışında okul bahçelerini hiç kullanmadıkları ve tercih etmedikleri söylenebilir. Diğer maddeler; Evin/Apartmanın bahçesi ($\bar{X}=2.32$). Evin/Apartmanın önündeki sokak ($\bar{X}=1.85$). Çocuk oyun parkı ($\bar{X}=2.34$)

ve Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi) ($\bar{X}=2.18$) şeklinde ve “Ara sıra” şeklinde görüş bildirdikleri ve tercihen ara sıra kullandıklarını belirttikleri görülmüştür.

Tablo 4.2. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarıyla İlgili Sıklık. Hava Koşulları. Geçirdikleri Süre. Eşlik Eden Yetişkin. Oynadıkları Oyun Türlerine İlişkin Görüşleri

	Kategori	f	%
Sıklık	Günde 1	70	33.5
	Günde 1den fazla	26	12.4
	Haftada 1	16	7.7
	Sadece hafta sonları	33	15.8
	İki günde 1	28	13.4
	Ayda bir kaç kez	9	4.3
	Ayda 1	1	0.5
	Diğer	26	12.4
	Hava koşulları	Evet	198
Hayır		11	5.3
Geçirdiği süre	1 saatten az	48	23.0
	1-2 saat	114	54.5
	2-3 saat	37	17.7
	3 saatten fazla	10	4.8
Eşlik eden yetişkin durumu	Evet	153	73.2
	Hayır	12	5.7
	Bazen	44	21.1
Oynadıkları oyun türleri	Hareketli oyunlar	124	59.3
	Sakin oyunlar	13	6.2
	Oyun parkındaki oyuncaklarla oyun	72	34.4

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarıyla ilgili sıklık, hava koşulları, geçirdikleri süre, eşlik eden yetişkin, oynadıkları oyun türlerine ilişkin görüşleri Tablo 4.2’de verilmiştir. Buna göre ebeveynlerin çocuklarına tanıdığı dış mekânda oyun fırsatlarının sıklığıyla ilgili en fazla fırsatın % 33.5 oranla günde bir, % 15.8 oranla sadece hafta sonları şeklinde tanındığı görülürken en az oranın ise % .5 oranla ayda bir şeklinde görüş bildirmişlerdir. Çocukların gelişimi açısından çok önemli olan dış mekanın ebeveynlerce günde bir defa bile çocuklara tanınıyor olması sevindiricidir.

Dışarda oyun sıklığının hava şartlarına göre değişmesine ebeveynlerin % 94.7 oranla evet şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu durum hem olumlu hem olumsuz olarak değerlendirilebilir. Çünkü hava şartlarına göre sınırlama söz konusudur ve açık müdahale gerektirmektedir.

Çocukların dışarda geçirdikleri süreye ilişkin ebeveynlerin görüşlerinin Büyük oranda % 54.5 oranla 1-2 saat olarak belirtildiği görülürken % 23 oranla 1 saatten az, %

17.7 2-3 saat ve % 4.8 oranla 3 saatten fazla olarak görüş bildirmiştir. Saat sınırlarının oldukça az olduğu ve bu kadar dar zamanda dış mekânın avantajlarından yararlanabilmenin sınırlı olacağı söylenebilir.

Ebeveynlerin çocuk dışarda oynarken eşlik eden yetişkin durumuyla ilgili olarak büyük oranda % 73.2 evet şeklinde yanıt verdiği, % 21.1 oranla bazen ve % 5.7 oranla hayır şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Bu durum küçük yaş grupları için olumlu olarak görülebileceği gibi yaşları büyüyen ve 5-6 yaşlardaki çocuklar için ise çok doğru uygulamalar olarak görmek oldukça güçtür.

Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleriyle ilgili en yoğun biçimde oynandığı belirtilen oyunun % 59.3 oranla hareketli oyunlar oynandığını belirtmişlerdir. Bunu % 34.4 oranla oyun parkındaki oyuncularla oyun ve % 6.2 oranla sakin oyunlar tercih edildiği belirtilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri; “cinsiyet. yaş. öğrenim durumu. çalışma durumu. çocuk sayısı” değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” biçiminde belirlenmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin cinsiyete göre analiz bulguları 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Analiz Bulguları

	Cinsiyet	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>s</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
a) Evin/Apartmanın bahçesi	Kadın	167	2.26	.86	-1.42	.14
	Erkek	42	2.52	.96		
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	Kadın	167	1.86	.93	.18	.85
	Erkek	42	1.83	.85		
c) Mahalledeki Sokak araları	Kadın	167	1.50	.72	1.23	.21
	Erkek	42	1.35	.65		
d) Mahalledeki çocuk parkı	Kadın	167	2.38	.73	-.90	.36
	Erkek	42	2.50	.80		
e) Çocuk oyun parkı	Kadın	167	2.34	.68	.30	.75
	Erkek	42	2.31	.81		
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	Kadın	167	2.20	.59	1.14	.25
	Erkek	42	2.09	.48		
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	Kadın	167	1.59	.84	-.62	.53
	Erkek	42	1.69	.86		
Genel	Kadın	167	2.02	.44	-.24	.80
	Erkek	42	2.01	.41		

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin cinsiyete göre analiz bulguları Tablo 4.3'te verilmiştir. Buna göre;

Evin/Apartmanın bahçesi ile ilgili görüşlerinin benzer olduğu ($t= -1.42$; $p>0.05$). Evin/apartmanın önündeki sokak kullanımıyla ilgili görüşlerinin ($t= .18$; $p>0.05$). Mahalledeki sokak aralarını tercihle ilgili görüşlerinin ($t= 1.23$; $p>0.05$). Mahalledeki çocuk parkını kullanmaya yönelik görüşleri ($t= -.90$; $p>0.05$). Çocuk oyun parkında oynama ve eğlenmeye yönelik görüşlerinin ($t= .30$; $p>0.05$). Mesirelik alan (örneğin; çamlık doğal parkı gibi) kullanımlarına ilişkin görüşlerinin ($t= 1.14$; $p>0.05$) ve okul bahçesi (okul saatleri dışında) kullanımı ve değerlendirmesine yönelik görüşlerinin ($t= -.62$; $p>0.05$) de benzerlik gösterdiği görülmüştür. Yine genel ortalamalarının da benzer olduğu ve farklılık görülmediği saptanmıştır ($t= -.24$; $p>0.05$).

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin yaşa göre analiz bulguları 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Yaşa Göre Analiz Bulguları*

	Yaş	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
a) Evin/Apartmanın bahçesi	30 ve altı	58	2.36	.98	.86	.42	Yok
	31-37	97	2.38	.93			
	38 ve üstü	54	2.16	.96			
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	30 ve altı	58	1.86	.84	.07	.92	Yok
	31-37	97	1.87	.83			
	38 ve üstü	54	1.81	.77			
c) Mahalledeki Sokak araları	30 ve altı	58	1.48	.70	.14	.86	Yok
	31-37	97	1.45	.72			
	38 ve üstü	54	1.51	.72			
d) Mahalledeki çocuk parkı	30 ve altı	58	2.44	.77	.15	.85	Yok
	31-37	97	2.40	.70			
	38 ve üstü	54	2.37	.80			
e) Çocuk oyun parkı	30 ve altı	58	2.37	.81	1.75	.17	Yok
	31-37	97	2.40	.70			
	38 ve üstü	54	2.18	.58			
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	30 ve altı	58	2.13	.51	.46	.62	Yok
	31-37	97	2.22	.62			
	38 ve üstü	54	2.16	.57			
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	30 ve altı	58	1.63	.87	.09	.90	Yok
	31-37	97	1.62	.88			
	38 ve üstü	54	1.57	.76			
Genel	30 ve altı	58	2.04	.45	.65	.51	Yok
	31-37	97	2.05	.38			
	38 ve üstü	54	1.97	.44			

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin yaşa göre analiz bulguları Tablo 4.4'te verilmiştir. Buna göre;

Evin/Apartmanın bahçesini kullanma ($F= .86$; $p>0.05$). evin/apartmanın önündeki sokak tercihi ($F= .07$; $p>0.05$). mahalledeki sokak aralarını kullanma ($F= .14$; $p>0.05$). mahalledeki çocuk parkını kullanma ($F= .15$; $p>0.05$). çocuk oyun parkını tercih ($F= 1.75$; $p>0.05$). mesirelik alan (örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi) kullanımı ($F= .46$; $p>0.05$). okul bahçesi (okul saatleri dışında) kullanımı ($F= .09$; $p>0.05$) ve genel olarak ($F= .65$; $p>0.05$) ebeveynlerin görüşlerinde farklılık görülememiştir. Buna göre ebeveynlerin dış mekan fırsatlarından yararlanma ve kullanımı konusunda görüşlerinin benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin eğitim düzeylerine göre analiz bulguları 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Analiz Bulguları

	Öğrenim durumu	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
a) Evin/Apartmanın bahçesi	Temel Eğitim	50	2.24	.95	.21	.80	Yok
	Lise	68	2.33	.92			
	Üniversite	91	2.35	.89			
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	Temel Eğitim	50	1.70	.81	1.05	.35	Yok
	Lise	68	1.86	.92			
	Üniversite	91	1.93	.96			
c) Mahalledeki Sokak araları	Temel Eğitim	50	1.46	.67	.40	.66	Yok
	Lise	68	1.42	.69			
	Üniversite	91	1.52	.75			
d) Mahalledeki çocuk parkı	Temel Eğitim	50	2.26	.72	3.54	.03*	1-3
	Lise	68	2.30	.69			
	Üniversite	91	2.56	.77			
e) Çocuk oyun parkı	Temel Eğitim	50	2.14	.60	8.42	.00*	1-3; 2-3
	Lise	68	2.19	.60			
	Üniversite	91	2.56	.77			
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	Temel Eğitim	50	2.12	.38	3.71	.02*	2.3
	Lise	68	2.07	.52			
	Üniversite	91	2.30	.67			
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	Temel Eğitim	50	1.72	.85	1.30	.27	Yok
	Lise	68	1.48	.76			
	Üniversite	91	1.65	.89			
Genel	Temel Eğitim	50	1.94	.43	4.30	.01*	1-3; 2-3
	Lise	68	1.95	.40			
	Üniversite	91	2.12	.44			

* $p<0.05$

1. Temel Eğitim

2. Lise

3. Üniversite

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin eğitim seviyelerine göre analiz bulguları Tablo 4.5'te verilmiştir. Buna göre;

Evin/Apartmanın bahçesini kullanma ($F= .21$; $p>0.05$). evin/apartmanın önündeki sokak tercihi ($F= 1.05$; $p>0.05$). mahalledeki sokak aralarını kullanma ($F= .40$; $p>0.05$) ve okul bahçesi (okul saatleri dışında) kullanımını ($F=1.30$; $p>0.05$) konusunda düşüncelerinde farklılık görülmemiştir. Fakat mahalledeki çocuk parkını kullanma ($F= 3.54$; $p<0.05$). çocuk oyun parkını tercih ($F= 8.42$; $p<0.05$). mesirelik alan (örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi) kullanımını ($F= 3.71$; $p<0.05$) ve genel olarak ($F= 4.30$; $p<0.05$) ise ebeveynlerin görüşlerinde farklılık görülmüştür. Fark olan grupları ortaya çıkarmak için Post Hoc Tukey analizi yapılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Mahalledeki çocuk parkı konusunda temel öğrenim durumu mezunlarıyla ($\bar{X}_{TE} = 2.26$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.56$) arasında fark vardır ve üniversite mezunları daha yüksek ortalamalara sahiptir

Çocuk oyun parkı konusunda temel öğrenim durumu mezunlarıyla ($\bar{X}_{TE} = 2.14$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.56$) arasında ve lise mezunlarıyla ($\bar{X}_{L} = 2.19$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.56$) arasında fark vardır ve üniversite mezunları daha yüksek ortalamalara sahiptir. Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı) kullanımında ve lise mezunlarıyla ($\bar{X}_{L} = 2.07$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.30$) arasında fark vardır ve üniversite mezunları daha yüksek ortalamalara sahiptir. Genel olarak temel öğrenim durumu mezunlarıyla ($\bar{X}_{TE} = 1.94$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.12$) arasında ve lise mezunlarıyla ($\bar{X}_{L} = 1.95$) Üniversite mezunları ($\bar{X}_{Ü} = 2.12$) arasında fark vardır ve üniversite mezunları daha yüksek ortalamalara sahiptir. Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin eğitim seviyelerine göre mahalledeki çocuk parkı, çocuk oyun parkı, mesirelik alan ve genel olarak fark olduğu ve farkın da üniversite mezunu ebeveynler lehine yüksek olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin mesleklerine göre analiz bulguları 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Mesleklerine Göre Analiz Bulguları

	Meslek	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
a) Evin/Apartmanın bahçesi	Ev hanımı	94	2.34	.57	.06	.93	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	2.33	.98			
	Ö. sektör çalışanı	67	2.28	.95			

(Devamı arkadadır)

Tablo 4.6. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Mesleklerine Göre Analiz Bulguları (Devamı)

	Meslek	n	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	Ev hanımı	94	1.80	.94	.76	.46	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	2.00	.98			
	Ö. sektör çalışanı	67	1.82	.83			
c) Mahalledeki Sokak araları	Ev hanımı	94	1.53	.78	1.40	.24	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	1.54	.68			
	Ö. sektör çalışanı	67	1.35	.62			
d) Mahalledeki çocuk parkı	Ev hanımı	94	2.31	.73	1.70	.18	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	2.56	.82			
	Ö. sektör çalışanı	67	2.41	.69			
e) Çocuk oyun parkı	Ev hanımı	94	2.26	.64	3.14	.04*	1-2
	K. eğitim çalışanı	48	2.56	.82			
	Ö. sektör çalışanı	67	2.28	.69			
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	Ev hanımı	94	2.12	.55	2.10	.12	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	2.33	.66			
	Ö. sektör çalışanı	67	2.16	.53			
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	Ev hanımı	94	1.65	.84	.31	.73	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	1.62	.89			
	Ö. sektör çalışanı	67	1.55	.82			
Genel	Ev hanımı	94	2.00	.47	1.96	.14	Yok
	K. eğitim çalışanı	48	2.13	.41			
	Ö. sektör çalışanı	67	1.98	.39			

* $p < 0.05$ 1. Ev hanımı 2. Kamu eğitim çalışanı 3. Özel sektör çalışanı

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin mesleklerine göre analiz bulguları Tablo 4.6'da verilmiştir. Buna göre; evin/Apartmanın bahçesini kullanma ($F = .06$; $p > 0.05$), evin/apartmanın önündeki sokak tercihi ($F = .76$; $p > 0.05$), mahalledeki sokak aralarını kullanma ($F = 1.40$; $p > 0.05$), mahalledeki çocuk parkını kullanma ($F = 1.70$; $p > 0.05$), mesirelik alan (örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi) kullanımını ($F = 2.10$; $p > 0.05$), okul bahçesi (okul saatleri dışında) kullanımını ($F = .31$; $p > 0.05$) ve genel olarak ($F = 1.96$; $p > 0.05$) ebeveynlerin düşüncelerinde farklılık görülmemiştir. Ancak çocuk oyun parkını tercih ($F = 3.14$; $p < 0.05$) konusunda ise ebeveynlerin görüşlerinde farklılık görülmüştür. Fark olan grupları ortaya çıkarmak için Post Hoc Tukey analizi sonucunda farkın ev hanımları ile ($\bar{X}_{EH} = 2.26$) kamuda eğitim çalışanları ($\bar{X}_{KE} = 2.56$) arasında fark vardır ve kamuda eğitim çalışanlarının daha yüksek ortalamalara sahiptir. Dolayısıyla kamuda eğitim çalışanlarının çocuk oyun parkına ilişkin görüşleri ev hanımlarına göre daha olumlu ve yüksektir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin çocuk sayılarına göre analiz bulguları 4.7'de verilmiştir.

Tablo 4.7. Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre Analiz Bulguları

	Çocuk Sayısı	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>s</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
a) Evin/Apartmanın bahçesi	1	52	2.23	.98	.39	.67	Yok
	2	103	2.37	.95			
	3 ve üzeri	54	2.29	.32			
b) Evin/Apartmanın önündeki sokak	1	52	1.75	.76	.59	.55	Yok
	2	103	1.86	.93			
	3 ve üzeri	54	1.94	.17			
c) Mahalledeki Sokak araları	1	52	1.51	.61	.77	.46	Yok
	2	103	1.41	.73			
	3 ve üzeri	54	1.55	.76			
d) Mahalledeki çocuk parkı	1	52	2.46	.75	.28	.75	Yok
	2	103	2.40	.77			
	3 ve üzeri	54	2.35	.70			
e) Çocuk oyun parkı	1	52	2.32	.64	.02	.98	Yok
	2	103	2.35	.72			
	3 ve üzeri	54	2.33	.75			
f) Mesirelik alan (Örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi)	1	52	2.23	.58	.20	.81	Yok
	2	103	2.17	.54			
	3 ve üzeri	54	2.16	.63			
g) Okul bahçesi (okul saatleri dışında)	1	52	1.53	.82	.32	.72	Yok
	2	103	1.63	.86			
	3 ve üzeri	54	1.66	.84			
Genel	1	52	2.00	.33	.09	.90	Yok
	2	103	2.03	.44			
	3 ve üzeri	54	2.04	.50			

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin çocuk sayılarına göre analiz bulguları Tablo 4.7’de verilmiştir. Buna göre;

Evin/Apartmanın bahçesini kullanma ($F= .39$; $p>0.05$), evin/apartmanın önündeki sokak tercihi ($F= .59$; $p>0.05$), mahalledeki sokak aralarını kullanma ($F= .77$; $p>0.05$), mahalledeki çocuk parkını kullanma ($F= .28$; $p>0.05$), çocuk oyun parkını tercih ($F=.02$; $p>0.05$), mesirelik alan (örneğin; Çamlık Doğal Parkı gibi) kullanımı ($F= .20$; $p>0.05$), okul bahçesi (okul saatleri dışında) kullanımı ($F=.32$; $p>0.05$) ve genel olarak ($F= .09$; $p>0.05$) ebeveynlerin düşüncelerinde farklılık görülmemiştir. Buna göre ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin çocuk sayılarına göre farklılık göstermediği ve benzer olduğu söylenebilir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun oynamalarına yönelik kaygılarına yönelik görüşleri

nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun oynamalarına yönelik kaygılarına yönelik görüşleri Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. *Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Oynamalarına Yönelik Kaygılarına Yönelik Görüşleri*

Kaygıları	<i>f</i>	%
Güvenlik sorunları	54	25.8
Düşme, kaza, yaralanma ve başına kötü bir şey gelme durumu	58	27.8
Virüs tehlikesi ve hijyen eksikliği	15	7.2
Trafik tehlikesi	29	13.9
Yabancılara güvensizlik	20	9.6
Olumsuz tutum ve davranışlar edinme	9	4.3
Yok	24	11.5

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun oynamalarına yönelik kaygılarına yönelik görüşleri sınıflanarak Tablo 4.8’de verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun oynamalarıyla ilgili en fazla kaygı yaşamalarına neden olan konunun % 27.8 oranla düşme, kaza, yaralanma ve başına kötü bir şey gelme durumu olduğu ifade edilmiştir. Bunu sırasıyla % 25.8 oranla güvenlik sorunları. % 13.9 oranla trafik tehlikesi. % 9.6 oranla yabancılara güvensizlik. % 7.2 oranla virüs tehlikesi ve hijyen eksikliği. % 4.3 oranla olumsuz tutum ve davranışlar edinme izlemiştir. Kaygı yaşamayanlar ise % 11.5 oranında kalmıştır.

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun oynamalarıyla ilgili en fazla kaygı yaşamalarına neden olan konunun % 27.8 oranla düşme, kaza, yaralanma ve başına kötü bir şey gelme durumudur. Bu durum ebeveynleri çok fazla kaygılandırmaktadır. Bunun nedeni çocukların küçük olmaları ve kendi öz bakım ve ihtiyaçlarını gidermede eksikliklerinin olduğu gibi kendilerini koruyabilme yeterliklerinin de eksik olmasından kaynaklanabilir. Bu konularda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

- Düşüp bir yerini incitmesi (Görüşme Formu: E5)*
- Ya başına bir şey gelirse (Görüşme Formu: E17)*
- Kaybolması ve kendine zarar gelmesi (Görüşme Formu: E29)*
- Yola koşması ve herhangi Bir kaza olması (Görüşme Formu: E37)*
- Kaza ile düşüp bitarafını acıtmasından kaygılanıyorum (Görüşme Formu: E42)*
- Başına bir kaza gelmesinden endişeleniyorum (Görüşme Formu: E47)*
- Yalnız kaldığında yabancı birinin çocuğumu kandırıp götürmesi (Görüşme Formu: E90)*
- Düşüp yaralanması (Görüşme Formu: E99)*
- Kaydırdıktan tepe aşağıya düşmesi (Görüşme Formu: E106)*
- Düşüp yaralanma (Görüşme Formu: E110)*
- Düşmesi. arkadaşları ile aralarında tartışma çıkması (Görüşme Formu: E117)*
- Ona zarar gelmesi (Görüşme Formu: E118)*
- Düşme yaralanma kaygısı (Görüşme Formu: E119)*

Başına kötü bir şey gelmesi (Görüşme Formu: E124)

Ebeveyn kaygılarında en yüksek ikinci kaygı sebebi ise % 25.8 oranla güvenlik sorunları olmuştur. Ebeveynler dış mekanları güvenli bulmamaktadırlar. Bu durum şehir merkezinde bile bu şekilde güvensizlik algısının kötü durumda olduğunu göstermektedir. İnsanlar başta olmak üzere bu güvensizliği arttıran durumları bertaraf edilmesi ve güvenli yaşanabilir alanların artırılması için güvenlik güçleri ve kolluk kuvvetlerinin gerekli tedbirleri almaları gerekmektedir. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Güvenilmiyor (Görüşme Formu: E147)

Çevremizdekilere karşı güven bitmesi. (Görüşme Formu: E181)

Güvenlik (Görüşme Formu: E203)

Ortam ve insanlar kötü yalnız oynamaları beni korkutuyor (Görüşme Formu: E149)

Kötü insanlardan koruma (Görüşme Formu: E156)

Güvenlik (Görüşme Formu: E198)

Hem yaşının biraz küçük olmadı hem de ortamı çok güvenli bulmadığım için (Görüşme Formu: E38)

Ortamları güvenilir bulmuyorum (Görüşme Formu: E72)

Dış dünya hiç güvenli değil kaçırılma ihtimali tedirgin ediyor (Görüşme Formu: E86)

Dışarda tek başına oyun oynamasını güvenli bulmuyorum. (Görüşme Formu: E107)

Bu zamanda kimseye güven olmuyor ve çocuğumu güvenle dışarı çıkaramıyorum artık hayat kötü bu zamandaki çocuklar çok saygısız ve tehlikeli o yüzden çok sık dışarı çıkarmıyorum hafta sonu çıkıyoruz sadece (Görüşme Formu: E115)

Park oyunu alanında ihmal edilmiş güvenlik eksikleri var tehlikeli olduğunu düşünüyoruz (Görüşme Formu: E168)

Yalnız gönderemiyorum güvenlik kaygılarından. (Görüşme Formu: E177)

Trafik tehlikesinin de ebeveynlerin kaygılarını % 13.9 oranla etkilediği görülmektedir. Buradan trafik kurallarına yeterince uyulmadığı ve güvenli trafik sisteminin işlemediğini göstermektedir. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Ara sokakta oturduğumuz için ara kazalarından korkuyorum (Görüşme Formu: E7)

Arabaların seyir halinde olması (Görüşme Formu: E39)

Dikkatsiz sürücüler. kötü amaçlı insanlar (Görüşme Formu: E46)

Sokak da oynarken araç geçmesi ve yabancıların çocuğuma izlemesi gibi (Görüşme Formu: E52)

Çok hareketli olduğu için arabaların sürekli seyir halinde olduğu için çarpar diye tereddüt ediyorum. (Görüşme Formu: E53)

Sitede oynadığında araba yollarına çıkması beni kaygılandırıyor. Oyun alanlarına kesinlikle araç girişi olmamalı (Görüşme Formu: E55)

Her yer araba dolu. (Görüşme Formu: E73)

Evimizin bulunduğu alan yokuş yüksek araç geçişi çok fazla özellikle motorlu kuryeler çok geçiyor (Görüşme Formu: E83)

Bisiklet binerken araba çıkması (Görüşme Formu: E116)

Ana yola yakın olduğu için araçların çok gelip geçmesi sıkıntı oluyor. (Görüşme Formu: E136)

Ana cadde üzeri trafik yoğunluğu (Görüşme Formu: E143)

Araba önüne çıkar kaygısı ve (Görüşme Formu: E146)

Trafik sıkışıklığı (Görüşme Formu: E154)

Yabancılara güvensizlik duyulması da ebeveynlerin kaygılarını % 9.6 oranında etkilemektedir. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Hiç kimseye güvenmiyorum (Görüşme Formu: E4)

Kötü niyetli insanların varlığından dolayı (Görüşme Formu: E27)
Sosyal bir çocuk olduğu için herkesle iletişim kuruyor. Karşısına kötü niyetli birileri çıkmasından endişeleniyorum. (Görüşme Formu: E32)
Kaza riskine karşı ve çevreye güvensizlik (Görüşme Formu: E36)
Yabancı kişilerle muhatap olmasından korkuyorum (Görüşme Formu: E35)
Çok sosyal bir çocuk olduğu için dışarıda tanımadığı biriyle konuşmasından dolayı kaygılarımız oluyor (Görüşme Formu: E58)
Yabancı uyruklu insanlar tedirgin ediyor (Görüşme Formu: E62)
Yabancılarla muhatap olması (Görüşme Formu: E71)

İçinde yaşadığımız pandemi virüs tehlikesi ve hijyen eksikliği de ebeveynlerin kaygılarında % 7.2 oranında etkili olmuştur. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Herhangi bir hayvandan ya da ortamdaki hastalık kapması (Görüşme Formu: E8)
Virüs (Görüşme Formu: E10)
Pandemi var. Gündemdeki virüs kaygılarını artırıyor (Görüşme Formu: E31)
Pandemi dolayısıyla pek çıkarmamaya çalışıyorum. Bulaşır diye uykuların kaçıyor. (Görüşme Formu: E6)
Hijyenik olmama durumu ve yaşanabilecek kazalar (Görüşme Formu: E9)
Covid-19 (Görüşme Formu: E162)
Hastalık kol geziyor (Görüşme Formu: E172)

Olumsuz tutum ve davranışlar edinme kaygıları da ebeveynlerin kaygı düzeyini % 4.3 oranında etkilemiştir. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Oyun parkına oturan gençlerin. sigara dumanına ve yetişkin içerikli (bazen küfürlü) yüksek sesli sohbetlerine maruz kalması beni kaygılandırır. (Görüşme Formu: E28)
Konuşma bozuklukları birbirlerini iteklemeleri (Görüşme Formu: E54)
Yabancılar tarafından rahatsız edilmesi- Parktaki büyük yaş grubundan olumsuz davranış veya sözler duyması (Görüşme Formu: E68)
Çevredeki diğer çocuk ve insanların olumsuz davranışları. küfür vb. davranışlarını kapmasından endişeleniyorum (Görüşme Formu: E97)
Dışarlarda kötü niyetli insanların olabileceğini düşünerek vesvese yapıyorum biraz. (Görüşme Formu: E103)
Gençlerin parkta sevgilileriyle uygunsuz hareketleri (Görüşme Formu: E78)

Kaygı duymadığını belirtenlerin oranı ise % 11.5 olup oldukça az bir oranda kalmıştır. Bu konuda katılımcılardan bazıları şunları söylemiştir:

Kaygım yok keşke hep oynayabilse. (Görüşme Formu: E45)
Yok. (Görüşme Formu: E67. E43. E12. E16. E75. E70. E100. E105)
Bir kaygım yok sitemiz güvenli (Görüşme Formu: E108)
Yok. oğlum dikkatli bir çocuk (Görüşme Formu: E135)
Yanımda bulunduğum sürece kaygım yok (Görüşme Formu: E144)

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerileri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerileri Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. *Ebeveynlerin Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatlarına Yönelik Önerileri*

Öneriler	f	%
Güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturulmalı	35	16.75
Rahat oynayabilecekleri oyun alanları arttırılmalı	24	11.48
Çocukların gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapılması	60	28.71
Yok	90	43.06

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerileri sınıflanarak Tablo 4.9’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik olarak genelinin % 43.06 oranla öneri getirmediği görülmüştür. Ancak öneri getirenler içinde en yüksek oranın % 28.71 oranla çocukların gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapılması önerisini getirdiği görülürken bunu % 16.75 oranla güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturulmalı diyenler izlemiştir. Bunu ise % 11.48 oranla rahat oynayabilecekleri oyun alanları arttırılmalı diyenler takip etmiştir.

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik olarak en yüksek % 28.71 oranla çocukların gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapılması önerisini getiren ebeveynlerden bazıları şunları söylemiştir.

Dışarıda arkadaşları ile oyunlar oynadığı zaman daha mutlu daha sevinçli geliyor eve birçok şeyi akran eğitimi ile öğrendi sosyalleşti. Ancak malum olunan toplumun bazı kesimlerinden ötürü sık sık gözden uzak yerlerde yahut sokakta oyun oynamaları endişelendiriyor bizleri. O sebeptendir ki arkadaşları olmadığı müddetçe parka tek inmesine dahi müsaade etmiyoruz. Bundan dolayı çocukların yaş ve gelişimlerin uygun daha çok yerler açılmalı.(Görüşme Formu: E40)

Oyun parklarında ki oyuncaklar çok klasik hepsinde aynı oyuncaklar var. Bazen neden yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren oyuncaklar olmasın diye düşünüyorum. (Görüşme Formu: E83)
Bizim çocukluğumuzda çok rahat sokakta anne babamız olmadan oynayabilirdik. Şuan maalesef kimsenin kimseye güveni kalmadı gözümden ayırmaya korkuyorum açıkçası. Hiç iyi bir dünya kalmıyor gelecekte çocuklarımıza çok üzücü bir durum. Bundan dolayı çocuklar için daha çok yerler açılmalı. (Görüşme Formu: E86)

Oyun çocukların gelişimi için çok önemli eğlenceli oyunlar oynayarak vakit geçirmek. Oyunları sevmesi oyun oynarken eğlenmesi benim için çok önemli. Ama bu alanlar yok denecek kadar az. Bu alanların sayısı arttırılmalı ve içeriği zenginleştirilmeli. (Görüşme Formu: E120)

Keşke imkânlar el verse de her gün 1 kaç saat taşın toprağın içinde oyun oynasa, üstü başı toz toprak olsa. Sokakta oyun oynayabileceği arkadaşları olsa. Ama apartman kültüründe bunlar olmuyor. Artık bu sınırları aşacak yerleri kaynaşabilecekleri alanlar ve imkanlar verilmeli. (Görüşme Formu: E138)

İnsanlar ve ortam çok bozuldu keşke bizim çocukluğumuzdaki gibi olsaydı ortam. Çok zor değil aslında. STK ve belediyeler bunu başarabilir. Yeni ve güzel etkinlikler ve çalışmalarla bunlar başarılabılır. (Görüşme Formu: E149)

Çocuğumun doğada vakit geçirmesini ve yeni deneyimler edinmesini, (küçük olduğu için) kontrolümüz altında sosyalleşmesini önemsiyorum. Bunun için farklı etkinlikler ve çalışmalar yapılabilir. Mesela gezici eğlence otobüsleri, tırlar vb. (Görüşme Formu: E179)

Çocuğumun dışarıda daha çok, güvenli, eğlenceli ve yaratıcı etkinliklerle vakit geçirmesini istiyorum. Bu alan ve etkinlikler artırılabilir. (Görüşme Formu: E180)

Çocuğumun akranlarıyla ve diğer yaşlardaki çocuklarla bir araya gelme durumunun çok çok az olması beni çok üzüyor. Bütün çocuklar kendi bahçelerinde aile gözetiminde tek başlarına oyunlarını sürdürüyor. Ama kimse kimseye “ hadi gelin birlikte oynayın” demiyor. Demeye korkuyor. Bunu başarabilecek kollektif çalışmalar yapılabilir. (Görüşme Formu: E186)

İmkân olsa da çocuklar her gün arkadaşlarıyla oynayabilseler eve kapanan çocuk iletişim kurmakta zorlanıyor, yalnızlığı tercih ediyor. Bunu gerçekleştirmek elimizde aslında. Birinin önderliği yetecek.... Neden olmasın. (Görüşme Formu: E209)

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik olarak % 16,75 oranla güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturulmalı diyen ebeveynlerden bazıları şunları söylemiştir.

Covid-19 dan dolayı çocuklar istedikleri gibi dışarıda vakit geçiremediler. Okul hayatının kızıma çok iyi geleceğini umut ediyorum. (Görüşme Formu: E5)

Maalesef şehir içinde çocukların koşup oynayacağı bisiklet bineceği bir yer yok o yüzden pek oynayamıyorlar. Bu alanlar yapılırsa mükemmel olur. (Görüşme Formu: E6)

Herkesin evladı değerli özellikle anneyseniz ve dışarda istismarcısı, katili, hayvana bile zarar veren caniler var kimsenin alnında iyi kötü yazmıyor o yüzden çocuklarımı asla gözümün önünden ayırmıyorum ve konu onlar olduğunda çok fazla hassas davranıyorum. İhtiyacımız olan güvenli ve sağlıklı, hijyenik yerler gerekiyor. (Görüşme Formu: E21)

Her taraf apartman her mahallede oyun parkı yok evlerde bahçe yok bu yüzden çocuk dışarda oynamak zorunda. Çıkarmasak evde sıkılıyorlar ya düşerse ya araba çarparsa ya da biri ya da birileri çocuğuma el uzatarsa devir kötü malum. Bu konuda bir şeyler yapılmalı. (Görüşme Formu: E25)

Parkların çevresinde korunak ve şoförleri yavaşlatacak kasisler daha fazla olmalı. (Görüşme Formu: E30)

Mahalle arasındaki güvenliğin artırılması lazım. Sadece gece bekçileri yeterli değil. (Görüşme Formu: E47)

Daha güvenilir bir toplumda yaşamak isterdim çocukların rahat rahat oynayabileceği (Görüşme Formu: E127)

Güvenli, sağlıklı ve hijyenik alanlar oluşturulmalı. (Görüşme Formu: E190, E191, E192, E193, E196, E12, E13, E17, E19)

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik olarak % 11,48 oranla rahat oynayabilecekleri oyun alanları arttırılmalı diyen ebeveynlerden bazıları şunları söylemiştir.

Çocuklara nefes alacak daha bakımlı daha güvenilir ve daha geniş oyun alanları gerekli, çocuk parkları yetersiz, fazla bakımsız ve hizmet amacının dışında kullanıldığından dolayı güvenli değil. Bu alanlar rahatlıkla gönül huzuruyla çocukları oynatabileceğimiz yerler haline getirilmeli. (Görüşme Formu: E48)

Parkların sayısı ve güvenliği arttırılmalı, daha çok aile mekânları olarak dizayn edilmeli diye düşünüyorum. (Görüşme Formu: E49)

Bence yeri geldiğinde çocuklarımızla oyuncaklarını konuşturup onları eğlendirmek, onlarla birlikte oyuna katılıp birlikte oynamak, bunlar çok zevkli güzel şeyler. Benim her zaman hayalim annem babamla birlikte oynamak, sohbet etmek, konuşmak, hayal kurmak istemişimdir çocukluğumu böyle şeyler yapamadığım için oğlumla aklıma ne geliyorsa ona iyi gelecek onu yapıyorum ve oğlum yeri geliyor bir çocuk gibi görmeyip onunla duruma ortama göre o şekilde davrandım. Bütün velilerin de çocuk deyip geçmemesi gerekiyor. Çocuklarımızda ilgi eksikliği var. Bu açıdan çocukların rahatlıkla oynayabileceği, eğlenebileceği, mutlu ve huzurlu yerler oluşturulmalı diye düşünüyorum. (Görüşme Formu: E53)

Her çocuğun çeşitli, doğal ve güvenli oyun alanlarına ulaşması şansa bırakılmamalı. Bu bir devlet politikası olmalı. Oyuna yatırım yapılmazsa ilerde oluşacak psikolojik hastalıkların tedavisine yatırım yapılmak zorunda kalınacaktır. Çocukların oyun oynamasını sağlamak, desteklemek sadece bir eğitim hizmeti değil aynı zamanda bir önleyici sağlık hizmetidir. Geç kalınmadan çocukların rahatlayacakları, eğlenip öğrenecekleri yerler açılmalı, sayılar artırılmalı. (Görüşme Formu: E55)

Kızım romatizma hastası kalabalık ortama girmemiz yasak çok çabuk hasta olabiliyor vücudu dirençsiz olduğu için biraz dışarıdan uzak duruyoruz. Uygun yerler çok sınırlı. Sayısı artırılmalı ve geliştirilmeli bunlar. (Görüşme Formu: E115)

Kendi çocukluğumuzdaki gibi çocuklarımızı çok rahat evin önünde bile oynatamıyoruz. İnsanların onlara zarar verebilecek olması bizi korkutuyor. Bu yüzden ebeveyn olmadan çocukların tek başına dışarıda bulunması, başıboş bırakılması ve kötü yetiştirilmemesi için çocukların gelişimlerini destekleyici mekanlar açılmalı ve bunlar desteklenmeli. (Görüşme Formu: E148)

İnşallah çocuklarımızı daha emin daha güvenli, rahat, gelişimlerine uygun ve destekleyici şekilde oynamalarını isterdim. Bunu belediyeler ve devlet yapabilir. (Görüşme Formu: E158)

Dışarıda gezmeyi dolaşmayı oynamayı çok seven bir çocuktur ama biz bunları pandemiden dolayı fazla yapamıyoruz. Bazı şeyleri kısıtlı yapıyoruz bu yüzden sosyalleşemedi. Çekimser, utangaç kalması beni endişelendiriyor. Bu durumu atlatamamasından korkuyorum. Oysa gerek okul gerekse belediye veya STK'lar bu konularda çalışma yapabilirler. Bu durum birçok çocukta fazlaca var ve tedbir alınmazsa işler iyiye gitmeyecek sanki. (Görüşme Formu: E184)

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik olarak öneri getirmeyenlerden bazıları ise şunları söylemiştir.

Yok. (Görüşme Formu: E2, E3, E4, E11, E14, E15, E16, E18, E22, E23, E26, E32,E54, E60, E61, E63, E65, E66, E67)

Çocukları önemseydiğiniz için teşekkürler (Görüşme Formu: E24)

Çok güzel bir anket teşekkürler (Görüşme Formu: E29)

Ekleme istediğim bir şey yok (Görüşme Formu: E36)

Güzel bir çalışma olmuş Allah muvaffak etsin. (Görüşme Formu: E45)

Teşekkürler güzel bir çalışma olmuş (Görüşme Formu: E46)

Allah bütün çocuklarımızı korusun. Çocuklarımız canlarımız Allah'a emanet olsunlar (Görüşme Formu: E103)

Gayet güzel etkinlikti, doldurunca keyif aldım (Görüşme Formu: E122)

Değerlendirmede güzel sonuçlar çıkar inşallah (Görüşme Formu: E143)

Şimdilik her şey gayet iyi (Görüşme Formu: E144)

Bu formu düzenlediğiniz için teşekkür ederim (Görüşme Formu: E159)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

3-6 yaş çocuklarının gelişimlerinde dış mekânda oyun fırsatları açısından ebeveyn görüşleri bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Ebeveynlerin görüşleri nicel olarak toplandığı ve analiz edildiği gibi nitel olarak da kaygı ve önerileri araştırılarak belli sınıflamalarla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerinde dış mekanda oyun fırsatlarına yönelik görüşleri incelenerek en fazla tercihin “Mahalledeki çocuk parkı” olduğu görülmüştür. En düşük tercihin ise “Mahalledeki Sokak araları” ile “Okul bahçesi (okul saatleri dışında)” olduğu ve ebeveynlerin dış mekân olarak çocuklarının mahalledeki sokak araları ve okul saatleri dışında okul bahçelerini hiç kullanmadıkları ve tercih etmedikleri tespit edilmiştir. Diğer mekânlar evin/apartmanın bahçesi, evin/apartmanın önündeki sokak, çocuk oyun parkı ve mesirelik alan (örneğin; çamlık doğal parkı gibi) yerlerin ise “Ara sıra” tercih edildiği tespit edilmiştir. Çelik (2012) çalışmasında çocukların gelişimlerinde dış mekan oyunlarının son derece önemli olduğu belirtmektedir. Bu durum göz önüne alındığında çocukların gelişimlerinin olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir. Bulguların ayrıca Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012) çalışmasında vurguladığı ebeveynlerin dış mekan oyunlarına yeterince fırsat vermedikleri bulgusuyla benzerlik göstermiştir. Yine bu dış mekanların Dalgar ve Kaytez (2021) çalışmalarında da belirttiği gibi güvenilir olmadığı, malzemenin yetersiz, eski ve bakımsız olduğu, 4-6 yaş grubu için uygun olmadığı, zemini kaygan, sert olduğu, tehlikeler barındırdığı, yetişkinler için uygun dinlenme alanlarının olmadığı ve güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu bulgularıyla örtüşmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarıyla ilgili oyun sıklığıyla ilgili en fazla fırsatın günde bir ve sadece hafta sonları şeklinde tanındığı görülmüştür. Dışarda oyun sıklığının hava şartlarına göre ebeveynlerin büyük oranda belirledikleri ve müdahil oldukları ve ebeveynlerin çocukların dışarda geçirdikleri vakti genellikle 1-2 saat olarak belirttikleri görülmüştür. Bu bulgunun Demir-Öztürk (2019) çalışmasında tespit ettiği ebeveyn-çocuk etkileşiminin 30 dakika ile 2 saat arasında farklılık gösterdiği ve bu sürenin büyük oranda oyunlarla geçirildiği bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Ayrıca ebeveynlerin çocuk dışarda oynarken büyük oranda yetişkinlerin eşlik ettiğini belirttikleri görülmüştür. Bu durum Tezel Şahin, Balcı, Aydın Kılıç ve Yazar

(2015) çalışmasında belirttiği şehirdeki annelerin ancak bir yetişkin ile birlikte izin verdiği dış mekanda vakit geçirmeye izin verdiği bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Çalışmanın örnekleminin 3-6 yaş olmasında kaynaklı olan bu durum son derece olağan olarak görülmüştür. Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleriyle ilgili en yoğun biçimde hareketli oyunlar oynandığı belirtilmiştir. Bununla birlikte oyun parkındaki oyuncaklarla oyun ve en az oranda da sakin oyunların tercih edildiği belirtilmiştir. Dış mekânlarda hareketli oyunların ve oyuncak parkındaki oyuncaklarla oyunların oynanması çocukların bedensel ve fiziki gelişimlerini desteklemesi bakımından önemli görülmüştür. Araştırma bulgularının Kalburan (2014) çalışmasında ulaştığı çocukların günde en az bir kez dış alanda oyun oynadıkları; çocuk parkı ve evin/apartmanın bahçesinin okul alanı olarak tercih edildiği ve çocukların dış alanda oynarken yetişkinin veya diğer büyük kardeşin gözetiminde oynadıkları bulgusuyla örtüştüğü görülmektedir. Bu durum çalışmanın evren ve örnekleminin benzerliği ve kullanılan ölçeğin aynı olması başta olmak üzere ebeveynlerin görüşlerinin de benzerliğiyle ilişkili olduğu söylenebilir. Yine Güner Alpaslan ve Tantekin Erden (2014) çalışmasında hava koşullarının dış mekan oyunlarında etkili olduğu bulgusuyla çalışma bulgusunun benzer olduğu ve küçük yaş gruplarında bunun belirleyici olduğunu göstermiştir.

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin cinsiyet, yaş ve çocuk sayılarına göre farklılık göstermediği ancak öğrenim durumu ve mesleklerine göre ise farklılık göstermiştir. Bu bulguların Karaca ve Aral (2020) çalışmasında ulaştığı cinsiyete göre farklılaşmadığı ve öğrenim durumuna göre farklılaştığı bulgusuyla benzerdir.

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik görüşlerinin eğitim seviyelerine göre mahalledeki çocuk parkı, çocuk oyun parkı, mesirelik alan ve genel olarak farklılık olduğu ve farkın üniversite mezunu olan ebeveynler lehine yüksek olduğu saptanmıştır. Bulguların Yayla (2016) ve Karaca ve Aral (2020) çalışma bulguları olan ebeveyn eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Meslek olarak çocuk oyun parkını tercih konusunda ebeveynlerden ev hanımları ile kamuda eğitim çalışanları arasında farklılık olduğu ve kamuda eğitim çalışanlarının daha yüksek ortalamalara sahip oldukları saptanmıştır.

Ebeveynlerin çocukların dış mekanda oyun oynamalarıyla ilgili en fazla kaygı yaşamalarına neden olan konunun “düşme, kaza, yaralanma ve başına kötü bir şey gelme durumu” olduğu ve bunu “güvenlik sorunları”, “trafik tehlikesi”, “yabancılar güvensizlik”, “virüs tehlikesi ve hijyen eksikliği” ile “olumsuz tutum ve davranışlar

edinme” izlediği tespit edilmiştir. Günümüzün en korkunç pandemisinden bile daha kaygı veren durumların insan kaynaklı olması düşündürücüdür. Güvenlik, trafik ve yabancılara güvensizlik konularının insanlara duyulan güvensizlik temelinde yükseldiği göz önüne alındığında durumun ciddiyeti ortaya çıkmaktadır. Bu tehlikelerden sonra ancak virüs (COVID 19) kaygı nedeni olabilmiştir ki üzücü bir durum tespittir. Araştırma sonuçlarının Kalburan (2014) çalışmasında ulaştığı trafik yoğunluğu, yabancılar tarafından kaçırılma veya farklı sebeplerle yaralanma gibi tehlikeler sebebiyle ailelerin dış mekânda oynamayla ilgili kaygı taşımalarına sebep olduğu bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Sop ve Demirgıran (2021) Covid-19 pandemisinin çocukları çok etkilediğini belirterek Pandeminin çocukların daha fazla okul dışı ortamları oyunlarında kullanmalarına sebep olduğunu belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında pandeminin dış mekan oyunlarının yaygınlaşmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırma sonuçlarının Aktaş Arnas ve Sarıbaş (2020) çalışmasında z kuşağının dış mekanda oyunlarının çok az olduğu ve bunun sağlık şartları, güvenlik endişesi, çevresel yetersizlikler, teknolojik aletlerin yaygın kullanımıyla ilgili olduğu bulgusuyla bazı konularda farklılık göstermiştir. .

Ebeveynlerin çocuklarının dış mekânda oyun fırsatlarına yönelik önerilerine bakıldığında en yüksek oranın “çocukların gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapılması” önerisidir ve bunu “güvenli ve sağlıklı ortamlar oluşturulmalı” ve “rahat oynayabilecekleri oyun alanları arttırılmalı” diyenler izlemiştir. Ebeveynlerin çoğu ise önerisi olmadığını beyan etmiştir. Önerilerin Kalburan (2014) çalışma bulguları ailelerin farklı sebeplerle çocuk oyun alanlarının, parklarının yeşil ortamların arttırılmasını istemekle birlikte bu ortamların güvenliğine yönelik daha ciddi önlemlerin alınması gerektiği bulgusunu desteklemektedir. Bu durum mevcut sorunların devam ettiği ve öneri olarak da ebeveynlerin benzer öneriler getirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

5.2. Öneriler

Ebeveynlerin dış mekanlarda oyunun önemini bilmeleri için konu ebeveynlere yeterince kavratılabilir. Çocukların dış mekanlarda oyun oynarken dikkat edecekleri konulara yönelik bilgi ve bilinç seviyeleri çeşitli eğitim, TV programları, seminer ve çalıştaylar gibi etkinliklerle arttırılabilir. Çocukların dış mekanlarda güvenli ve sağlıklı biçimde oynayabilecekleri yerler yeterli sayı ve donanımla yapılabilir. Bu konuda örnek ve tematik parklar bulunmaktadır ve bu iyi örnekler çoğaltılabilir. Dış mekan oyunlarıyla ilgili resmi ve özel kuruluşlar başta olmak üzere toplumsal bilinç kazandırılabilir. Böylece çocukların güvenle ve rahatça oynayabilecekleri ve gelişebilecekleri alanlar yaratılabilir. Günümüzün önemli rahatsızlıkları olan obezite, teknoloji bağımlılığı, vücut şekil bozuklukları, dikkat eksikliği vb. gibi birçok rahatsızlıkla baş etmede (Gül 2012). dış mekan oyunlarının terapi özellikleri kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Akandere, M. (2003). *Eğitici okul oyunları* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aksoy, A.B. (2014). *Oyun*. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Aktaş Arnas, Y., Sarıbaş, Ş. (2020). Okul öncesi dönem çocukları ve ebeveynlerinin açık hava oyun deneyimlerinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 2020, 373-398
- Alat, Z., Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen görüş ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62.
- Aral, N., Aysu, B. ve Kadan, G. (2020). Covid 19 sürecinde çocuklar: gelişimsel ihtiyaçlar ve öneriler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 360-379 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jiss/issue/57906/751754>
- Aslan, F. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân tasarımında çocukların beklentilerinin belirlenmesi*. Yayımlanmış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ata, S. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ay Yalçın, F. (2015). *A crosscultural study on outdoor play: parent and teacher perspectives*. Yüksek lisans tezi, ODTÜ, Ankara.
- Bitiktaş, G. (2015). *İlkokul ve ortaokul bahçelerinin peyzaj tasarım ilkeleri açısından mevcut durumun belirlenmesi: Eğirdir ilçesi örneği*, Yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Burçak, F. (2016) *Okul öncesi eğitim ortamlarındaki dış mekân kalitesi ile dış mekân ortamlarına ilişkin öğretmen algıları ve kullanımlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 0 (32) , . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21093/227172>
- Cevher Kalburan, N. (2016). Erken çocukluk döneminde riskli oyun. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 943-960. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/22601/241471>
- Cevher Kalburan, N. ve İvrendi, A. (2016). Risky play and parenting styles. *J Child Fam Stud*, 25, 355-366. doi: 10.1007/s10826-015-0236-1

- Çaykuş, E. T., Mutlu Çaykuş, T. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, COVID-19 Özel Sayısı 2, 95-113. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54658/738573>
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Dalgar, G., Kaytez, N. (2021). Çocuk oyun parklarının annelerin görüşlerine göre değerlendirilmesi, 14. *Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri*, ISBN: 978-605-74907-8-0, <https://www.recentsocialstudies.org/tr/>
- Demir Öztürk, E. (2019). Ebeveyn bakış açısıyla oyun: Çukurca ilçesi örneği, *İlköğretim Online*, 2019; 18 (4): s.1938-1955. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> doi:10.17051/ilkonline.2019.639367
- Demiral, Ö. Oğuzkan, Ş., Tür. G. (2001). *Okulöncesinde yaratıcı çocuk etkinlikleri*. Ya-Pa Yayın Pazarlama. İstanbul
- Demiriz, S., Ulutaş, İ., & Karadağ, A. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Deretarla Gül, E. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 261-274.
- Erbay, F. ve Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59489/854988>
- Gökdoğan, Ç. , Haşıl Korkmaz, N. ve Taner Derman, M. (2019). Otomotiv sanayinde üretim işçisi olarak çalışan babaların 5-6 yaş çocuklarının günlük yaşantısında oyunun yerine yönelik algıları. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 1-12. <http://ijeces.hku.edu.tr/tr/pub/issue/48561/471442>
- Gönen, M. ve Saranlı, A., G. (2014). Okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi: başkent Ankara örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 409-419.
- Gül, E. D. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 261-273. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/4391/60390>
- Güner-Alpaslan, Z.& Tantekin-Erden, F. (2014, September). An exploration of early childhood teachers' attitudes and practices regarding outdoor play. Paper presented at the meeting of 24 th European Early Childhood Education Research Association (EECERA), Crete, Greece.

- Haktanır, G. (Ed.) (2012). *Okul öncesi eğitime giriş (genişletilmiş 6. baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hoşgör, A. (2010). *İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde oyun etkinliklerinin kullanımına ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Adana.
- Huz, Ç ve Kalburan, N. (2017). Eko-okul olan ve olmayan anaokullarının bahçe özellikleri ile öğretmenlerin bahçe özellikleri ve kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 16 (4), 1600-1620. doi: 10.17051/ilkonline.2017.342979.
- Kaçan, M. O., Halmatov, M., Kartaltepe O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1 (1), 60-70.
- Kalburan, N. C. (2014). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 99-113.
- Karaca, N. H., Aral, N. (2020). Anne babaların çocukların oynadıkları riskli oyun ile ilgili görüşlerini etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 5:2, 72-86. DOI: 10.37754/ 775458.2020.525
- Karasar, N. (2012) *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*, İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16)
- Metin, P. (2003). The effects of traditional playground equipment design in children's developmental needs. *Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: Oyun Etkinliği-1*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2014, Temmuz 26). *Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf> adresinden alıntılanmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (MEB). (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. 11 Kasım 2016 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkve okuloncyon_0/yonetmelik.pdf internet adresinden elde edildi.
- Oğuzkan, Ş., Demiral, Ö., Tür, G. (2001). *Yaratıcı çocuk etkinlikleri ve eğitici oyuncaklar*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
- Onur, B. ve Güney, N. (2004). Türkiye'de çocuk oyunları: Araştırma. Kök Yayıncılık, Ankara.
- Özdoğan, B. (2004). *Çocuk ve oyun: Çocuğa oyunla yardım*, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Pilavcı G. (2014). “Oyun” kavramı ve mimari tasarıma kattığı farklı boyutlar: oyun alanları ve oyun mekânları üzerine bir inceleme, Yüksek lisans tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi
- Sop, A. & Demirgıran, Ş. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde bir köyde yaşayan altı yaş çocukların oyun yaşantıları. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 196-208 . DOI: 10.29228/tead.12
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı düşünce*. Evrim Yayınları. İstanbul
- Şen, M. (2012). *Erken çocukluk döneminde oyun ve önemi*. İbrahim H. Diken (Ed.) *Erken Çocukluk Eğitimi*. 404-431. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Talay, İ., Aslan, F., ve Belyakalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekân tasarımı yaklaşımları bir proje önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 317-322.
- Tandoğan, O. (2011). *İstanbul’da “çocuk dostu kent” için açık alanların planlama, tasarım ve yönetim ilkelerinin oluşturulması*. Doktora tezi. İstanbul teknik üniversitesi Fen bilimleri enstitüsü.
- Taştepe, T., Başbay, A. M., ve Yazıcı, Z. (2016). Kent merkezlerindeki ekolojik çocuk oyun alanlarının mekânsal açıdan incelenmesi: Ankara-Antalya örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13(2). 85-96.
- Tezel Şahin, F., Balcı, A., Aydın Kılıç, Z. A. ve Yazar, A. (2015). Erzurum örnekleminde şehir merkezi ve kırsal bölgede yaşayan annelerin çocuklarının oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 298-311.
- Uluğ, E. (2014). *Oyun kuramları*. Hülya Gülay Ogelman (Ed.) *Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bakış*, 50-63. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Yalçın, F. (2015). *A crosscultural study on outdoor play: Parent and teacher perspectives* Yüksek lisans tezi. YÖK Tez Merkezi’nden erişilebilir. (Tez No: 399980).
- Yayla, M. (2016). *Ebeveynlerin çocuk oyunları hakkındaki görüşleri ve çocuklarının oyunlarına katılımları ile ebeveyn çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Yıldız, S., Bektaş, F. (2021). COVID-19 salgınının çocukların boş zaman etkinliklerinde yarattığı değişimin ebeveyn görüşleriyle değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 99-122. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/59393/835694>

EKLER

Ek 1: Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-35344971
Konu : Anket Uygulama İzni

22/10/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 11.10.2021 tarihli ve 115580 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe SİZHAN, "3-6 Yaş Çocuklarının Dış Mekanda Oyun Fırsatlarının Ebeveyn Görüşlerine Göre İncelenmesi" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/öğçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde bulunan resmi bağımsız anaokulları ve anasınıflarında öğrenim gören öğrencilerin velilerine uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılan ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
22/10/2021
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@h01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOC-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Sef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden 6 158-8429-3753-85e7-94dc koda ile teyit edilebilir.

Ek 2: Anket Kullanım İzni

22:20 | 0,0KB/s

----- Forwarded message -----
 Gönderen: **Nilgün Kalburan** <nckalburan@gmail.com>
 Date: 27 Ağu 2021 Cum 18:02
 Subject: Re: Ölçek izni
 To: ayse sizhan <aysesizhan@gmail.com>

Alıntılanan metni gizle

Merhaba Ayşe,
 Anket Formunu ekte gönderiyorum. Araştırma amaçlarınıza göre ankette düzenlemeler yapabilirsiniz.
 Kolaylıklar dilerim.

ayse sizhan <aysesizhan@gmail.com>, 17 Ağu 2021 Sal, 16:23 tarihinde şunu yazdı:

Değerli hocam merhaba
 Ben Ayşe SİZHAN. Pamukkale Ün. Eğitim bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans yapmaktayım. Bilimsel çalışmamda veri toplamak için "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dış Mekânda Oyun Fırsatları ve Ebeveyn Görüşleri" adlı çalışmanızda geliştirmiş ve kullanmış olduğunuz ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi ve bu ölçeğinizi kullanmam için gerekli iznin verilmesi için bilgilerinize arz ederim.
 İlginiz için teşekkür eder iyi ve sağlıklı günler dilerim.

Ayşe SİZHAN
 Email: aysesizhan@gmail.com
 Gsm: 0 507 972 54 42

0-6 YAŞ DIŞ MEKANDA OYUN BELİRLEME ANKETİ

Değerli Anne-Baba
 Bu anket, çocuğunuzun ev dışında oyun oynadığı alanları (mekanları) belirlemeye yönelik hazırlanmıştır. Bu anketi 7 yaşından küçük çocuğunuzu/çocuklarınızı düşünerek doldurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız ve isminizi yazmayınız. Bu ankettten elde edilecek veriler yalnızca bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Katkılarınız için çok teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Nilgün C. Kalburan
 Pamukkale Ün. Eğitim Fak. Okul Öncesi Eğitim ABD

1) Yaşınız: _____ 2) Cinsiyetiniz: Kadın ____ Erkek ____
 3) Mesleğiniz (lütfen yazınız): _____

 outdoor anket (1).docx

ÖZGEÇMİŞ